

94 Bernat de Palaol

Bernat de Palaol

{f. 101r}

4 Cercats d'uymay, ja n siatz belha y proz,
qui ls vostres pretz vos laus e l ris plasens;
can vengut es li temps que m hauretz menys,
no l alciura vostra sguar amoros
ne la semblança gaya,
8 car trobat n'ay qui m play sol qu'a luy playa:
autre ses vos, per qu'ieu li'n volray be,
d'on tench en car s'amor, qu'axi s cove.

12 Lonch temps m'avets fayt star cossiros,
pels vostros torts viure fels, rependens,
mas garitz suy de tots vostres turments:
ja no m fara vostra semblan gelos.
D'uymay, qui us vulha, us haia:
ffayts ho desfayts ço qui us play'e us desplaya,
16 car ges d'uymay no us rependray de re:
vos m'antendets, si m havets fayt de que.

20 Tots los secrets qui foren entr'emdos
havets retretz a tots mos mals volents,
ez havetz fayt ço que sab Deus e gens,
qu'yeu hanc no us fuy malmirens ne dampnos.
Per que us tany c'om c'estraya
de don'aymar qui n vol dos en saya,
24 per qu'yeu me part de vos e m partire:
ja non perdray servir ne bona fe.

28 Be m remembren totes les contenços
que mi mogues al camgat departens,
e m remembren tots los deffalhiments,
e m [re]membre tot ço que ja no fos;
per que us tany c'om retraye
tritxa d'amor, que may no m fon veraya;
32 mas ben es orb qui per crivel no s ve,
e dos tants mays qui en vostra mor cre.

A Deus coman vostres belhas fayços,

36 vostra dolç vis, grasi a totes gens,
 a Deu coman vostres belhs noyriments,
 a Deu coman vostras susaus raysos;
 que l pensamen m'esmaya
 com pens, de vos, qu'autre contra mi us haya:
40 per pauch no m lays morir, sovin m'ave,
 mas nov'amors me restaur'e m soste.

22 dos en saya : *una o ratllada entre els mots dos i en (el vers és mètric si aymar es considera un cas de dièresi: cfr el comentari del passatge a VI.3)* | 33 belhas : *una v ratllada abans de belhas.*

{f. 102rv}

Foli en blanc.

95 Peires de Rius

Peyres de Rius

{f. 103r}

4 Armas, amors e cassa
 me play quant sen a massa
 a ls coms qui les mante,
 e prey Deu que li plassa
 cascuna de lor se fassa
 so que lor aparte:
 armes, guerrejar be;
8 amors, tot joy amassa;
 cassa, cassan reve.

12 Le valens homs que s lassa
 am fayt d'armes, atrassa
 pretz e valor gran re.
 Amors los fis abrasse
 amadors, sen strasse,
 ez am se los rete.
16 Cassa, quant loch se ve,
 sos enamichs tant cassa
 que ls met a sa merce.

20 Armes no tem menassa
 que nulhs mals homs li fassa,

- tant ha valor amb se.
Amors ri e solassa

- 24 valents fayts can loch ve.
Cassa, per nulha re
de be cassar no 's lassa
entro ço que vol te.
- 28 Armes vol bran e massa {f. 103v}
per fer[i]r fort en plassa,
com Febus fay e fe.
Amors tot jorn percassa
32 gaug e plaser que passa
sus tot sogorn, so cre.
Cassa lieu va e ve
car ço que vol strassa
36 tost, e gran gast abte.
- Home proz no 's deslassa,
ab douç temps ne can glassa,
d'armes, si mor no 'l ve.
40 Amors no vol carassa
car nulh temps no trespasa
fin'amors ni 's rete.
Cassa, cassa quant te
44 que ----
que volta no y val re.
- Mos cars senyors s'ebrassa,
Ffebus le coms, e 's lassa
48 am ço d'on pretz reve:
armas, amors e cassa,
amb les quals se mente.

43-44 que *disposat com a últim mot del v. 43.*

96 Aimerich de Peguillan

Peyres Vidals {f. 104r}

Celh qui s'irax ne guerrega b amor
ges que savis no fay al meu semblan,
car guerregan ve car pro e lieu dan,
4 e guerra fay tornar mal en pigor.
En guerra trop, per qu'yeu no la voldria,
unitat de mal e de ben carestia,
8 mais fina mors, si tot me fay languir,
ha tant de joy que m pot leu esgauzir.

Que l plaser son plus que l'anuig d'emor,
e l ben que l mal, e l segorn ques l'afan,
e l joy que l dol, e l lieu faix que l pesan,
12 e l pro que l dan son plus, e l ris que l plor.
Non dich aysi de tot que l mal no n sia,
e l mal me play molt plus que si m garia,
16 car celh qu'ama de cor no vol garir
de mal d'amor, tan es dolç per soffrir.

Enquer trop mays d'autres bes en amor:
que l vil fay proz e l nici ben perlans,
l'escas larch, e laysa li truan,
20 e l folh savis, e l pech conexedor,
e l orgulhos domes ez homilia,
e fay de dos cor un, tan ferm los lia.
Donchs no deu hom ez amor contradir
24 pus ten gen sab smendar e servir.

S'eu l'ay servit, be n'ay camge d'emor, {f. 104v}
ab que ja plus no m fazes may aytan,
que n mants lochs m'a fayt ten aut e ten gran
28 on ses amor no y pogr'aver honor;
e mantes vets mi gart de vilania
on, ses amor, guardar no me'n poria;
e mants bos mots me fay penssar e dir
32 on, ses amor, no y sabria venir.

Bona dompna, de vos tench e d'emor
sens e saubers, cor e cors, mots e chants,
e s'eu fau re que sia ben stants
36 devets n'aver lo grat e la lausor
vos etz amors, que m datz la maestria.
E si ja pus de be no me'n venia
pro n'ay cange, segons mon decernir,

40 pero vars vos plus ben sabre grasir.

Tornada

 Canchos, vay-te'n de part de me y d'amor
 al bon, al belh, al valen, al presan
 a cuy servon latin ez alaman,
44 e l soblejon com bon emperador
 comptes magors, a hon ha magoria,
 conexença, sauber e cortesia,
 mesura, sen, sauber, entendre, dir,
48 proesa, cor rich de prets enrequir.

BdT (10,15). Chambers & Shepard (1950: 101-05) no van tenir en compte la lliçó de *VeAg* en la col·lació de testimonis del poema, transmès per dinou cançoners. Segons els editors, «the variants are exceedingly numerous, and the relationships of the MSS more confused than usual», cosa que no permet traçar un *stemma* satisfactori. Com de costum, el copista de *VeAg* tendeix a innovar i a reescriure molts versos, cosa que dificulta qualsevol intent de filiació a partir de les variants registrades pels editors. Amb tot, les lliçons singulars dels vv. 47 i 48 el posen en clara relació amb els mss. *GQ*, dos cançoners que semblen haver tingut una font comuna, i no tan sols per a l'obra lírica d'Aimeric de Peguilhan (*op cit*: 41; vegi's també Avallé, 1993: 98-101). La branca *PSUc*, estretament lligada amb els mss. *GQ*, també intervé de manera destacable en la transmissió del poema.

6 *hiperm* | 14 me play *ratllat i repetit a continuació* | 18 ben : pen | 19 *hipom* | 28 nom+noy *canc* | 29 mi gart : mi grat | 30 v *ratllada i corregida en men* | 31 fay : say | 36 n'aver : never+naver *canc* | 41 me y: mey | 42 pl *canc i corregit en presan*.

97 Lluís Icart

 Per que d'uymay la vostra valor tanta, {f. 105r}
 per la qual port de totz plasers lo tast,
 humilmens prech que no m lay tot jorn trist,
4 ya donchs veyra fortuna cum s'enanta
 auciura m prest, e mays yeu vos soplich,
 mos genolhs flechs:
 can seray sechs,
8 que vos recort de nos, paubre mendre,
 a cuy totz bes deffa[l]h en aquest dia,
 cor en lunh cars
 yeu, stret, pas,
12 yeu, caytiu, las,
 vos deffalhi: donchs faytz socors me vengua

en peradis, on joy may se cambia.

Tornada

16 Mos gays desirs, la vostra senyoria
am tal compas
ha mes al bas
lo meu fort bras,
20 que ja no puix mos planys compta[r] a rrenga,
per que ma lengua
«ay» no us dira, so crey, plus ben «aymia».

98 Lluís Icart

Luis Ycart

{f. 105v}

De novelh joy e de novelh'amor
es lo meu cor a totes partz ornat,
e faytz-ho vos, nauta flor de beutat,
4 que m havetz pres per novelh servidor.
Donchs novelh xant vulh de mi proeescha
on vostres laus altamen expandescha,
car fin'amors, que us vol del tot servir,
8 m'o va dizen, ez yeu que u vulh complir.

Tornada

Angel perfeyt, grat vos fauch amb honor
com suy ten rich d'[a]ytals dos heretats:
car suy servens de vos, e ben amatz,
12 que presi mays que tot'alta ricor.

99 Lluís Icart

Cobla tramesa n Regedelh per en Luis Ycart {f. 106r}

Frayres molt cars, maravil-me de vos
com lo ventat portatz en aut per vila
ventan lo proz, on tots bos ayps s'afila
4 ab naut capteny ez amb belhas faysos,

per qu'yeu vos prech, si be crey plus merescha
selha per cuy vos repren cesta cobla,
que d'ar'anan vos no fassatz tal trescha
8 car, si u fasetz, renoms mals en vos dobla.

Luis Ycart

Si port ventalh, belhs amichs, a m[os] pros
per liey servir on tots bes se compila,
desplay-me fort que vos, qu'etz munts e pila
12 del gay sauber, diatz res envegots,
pregan quez yeu d'er'anan me'n jaquescha,
e si m davetz del mon la major pobla
no us en creuray ne si m feyetz avescha,
16 car servint liey, en me virtutz redoble.

Regadelh

Tan quan lo mon d'amar no s cautelos
ne serva just ayço qu'amors stila,
tant plus merex, plus que sos fayts desfila,
20 tombar del joy d'amor ten delitos;
per vos ho dich, lo qual pregui ponescha
lo deu d'amor no donant-vos lo dobla
del que promet a cel qui be servescha,
24 ne us liure may del mal que vos encobla.

9 hipom (l'esmena és una conjectura que recolza en un error material per salt d'igual a igual: de "mos" a "pros"; l'ús de l'adjectiu mos en singular és habitual al VeAg, vid també Jensen, 1984: 122) | 4 del : derenan+del canç.

100 Lluís Icart

Luis Ycart outra

{f. 106v}

4 No cresi pas que 'l mon se cort ne s mis
cors ten adorn ses que lunha falhença
no s pot vesser en sa plasen figura,

8 mas gays comports e graciosos getz,
e gays semblants, perffetament honests,
attenden laus de manta creatura.

12 Lausar merex, pus tals virtutz atura
en liey, qui ha tants de bos aips conquests,
que sos captenys, axi perexen lests
vas les autres com rosiers dins verdura
quan ez floritz, a sa granda bonesa
sus les milhors li fay pretz conquerer;
ez en perlar ez en tot son affer
16 serva dreig l'us que s tany a gentilesa.

20 Gentilmen sap la senyora d'autesa
gaug e deport amb joya mantener,
que, liey miran, li trist prendon plaser,
e fay tornar vilana gen cortesa,
ab bon enginy complitz de cortesia,
e, malapres, amoros e plasen,
e pasuruch ne cossech ardimen,
24 quex desiran cossegra sa paria.

28 Desirs me pren mays de cent vetz lo dia {f. 107r}
que les beutatz de la flor excelhen
per mes xanchos pogues dir claramen,
mas no s pot far, quez ab tal maestria
la firmech Dieu, que la clartatz que raya
de ley me fay los hulhs falagajar,
que no la puch bonamen figurar:
32 donchs, quan la vey, la vista se'n smaya.

Tornada

36 L'onor del mon, luna resplanden, gaya,
cortesa res, valarosa ses par,
a vos offerisch me canço per mostrar,
dona, que us am d'onest'amor veraya.

Endreça

Vay-te'n, canço, lay on mal dir s'apaya
del gay sauber, e vulha sopleyar
los senhors set que t vulhen smendar,

40 per que l'hs ligens, legin tu, no l's displaya.

9 merex : mererex | 11 que : ques | 14 conquerer : conquerir+conquerer *canc* | 15
fo ratllat i corregit en son | 24 quex : quez+quex *canc* | 37 dir : dix.

101 Lluís Icart

Ycart

{f. 107v}

Si be nom platz xentar canço ne vers,
e le jorn clars m'es or pus nuyts e tenebre,
e m vey del tot lunnyat de grans plasers
4 e ple de mals plus angoxos que febre,
ges per ayço la gran beutatz que salh
de ley qu'yeu am ab la valor huberta
layssar no m vuelh de dir, e si deffalh
8 un mendra punt, gardan l'amor ten certa
quez yeu li port, de grat vulh que m ponescha.

Mon cruselh plany, suspir e greu trebalh,
e les dolors que l'espirit sofferta,
12 ses grans beutatz, de cuy preno miralh
tuig fis amans, en soptos joy reverta
can yeu la vey, contemplan sa virtutz,
sos nobles fayts e valarosa fama
16 pel gran renom qui per son pretz adutz
sus totes mays; donchs, si mon cors se clama
per dompna tal, soffrir vulh semblan greuge.

Del jorn ença que m fuy apercebutz
20 del sieu comport, per qui mon cors s'enflama
hanch puys un pauch, sa bellesa, que lutz
plus que del foch no fay l'ancesa flama,
salhir no poch de me, ans cascun jorn,
24 s'amor pensan, mil vetz se representa
denant mos hulhs, d'on prenh joy e sogorn,
e si me'n laix, joya m'es ten absentia
que no m fa gaug tot quant vey en lo segle.

28 Quan mays albir en lo seu cors adorn
ne com Deus l'a aysi fayta plasenta,

{f. 108r}

tan mays e plus me combat e m contorn
per far e dir, ses lunha mal'ententa
32 e de bon grat, ses mandaments e prechs;
e si midons conesch per entresenya
que n res del mon sia frevols e pechs,
no servan just ço que l pratz e m'ensenya,
36 lanç-me de si e mete'm dins son carçer.

Per qu'yeu la prech no mostre los ulhs sechs
a ma tristor, ne l playa que m destrenya
tan mos greus mals, car sapxa que n breu sechs
40 mon cor sera plus que bestos de lenya;
e si li platz valer-me dins breu temps,
que de sa cort per servidor me culha:
despuys, de gaug ja may seray exemps
44 ni sentray dol ni crey de res me dulha,
tan pendre gaug remiran son cors noble.

Tornada

Mos gays desirs, del cor e cors ensemps
pot disposar enaysi com se vulha,
48 per qu'yeu xantan diray a tot extrems
la gran valor que n ley s'espera e brulha,
no partens me de servir son cors noble.

42 de sa cort *ratllat i repetit a continuació* | 34 frevols : fervols.

102 Lluís Icart

Luis Ycart

{f. 108v}

Can me sove de la beutat diversa
que vey en vos soffrir noble sens par,
per tot mos cor molt gran dolor conversa:
4 tan suy destretz, belha, per vos amar;
d'on crey le jorn mil vetz, e plus, m'espasme
can vos no puix, pros dona, remirar;
los vostres hulhs solen me joy donar,
8 dels quals no crey nulhs homs puysa dir blasme.

Dona presans, on grans valors s'alberga,

mils podets far a vostres voluntats
de me, si us play, que l'om fortz de breu verga:
12 tan finamen a vos me suy donatz
per far e dir tostemps a vostra guisa
los mandaments per vos a mi mandatz,
e d'espandir les vostras grans beutats
16 que n lo mon par non ha, qui be us divisa.

Dins en mon cor vos am d'emor ten ferma
despuys que vi vostra donari franch,
q'un sol momen lo meu cor no s refferma
20 vas autr'amor, abans en vos romanch,
qui m podetz far del tot rich o descebre,
ez yeu no suy poderos que m desbranch
de vos amar, ni crey amedors hanc
24 suffrirs tans mals desirans joy resebre.

E si be m dulh e suffrir tanta pena, {f. 109r}
ges no m desplay ni n fau semblan en re,
car esperan vostra joyosa strena
28 pauchs es le carchs quez aman vos me ve;
e si no us platz valer, dona benigna,
abans del tot la mort voletz de me,
si greus vos es, no us clamare merce:
32 car pendre mort mas no pux tan insigne.

Mas quan yeu vey q'umilitatz arregle
vostres cors belh, digna mot de grans laus,
creure no pux que de vos tingue recgle
36 de que mos cors visques ses lunch repaus,
ans pensi be darets obediença
mot ffranchamen, laysan greus ditgs e braus,
als meus fis prechs, quez ab ten ferm prepaus
40 presenteray la vostra benvolença.

Tornada

Mos gais desirs, vostra gran excelhensa
ez del meu cor gaug singular e claus,
per que us sopley, pus que m tenets enclaus,
44 haiats de me, si vos play, sovinença.

6 remirar : remirare *amb la e ratllada* | 38 ditgs : dig^s *canc i corregit en ditgs* | 43
una g *ratllada abans de claus*.

103 Lluís Icart

Consolacio o avis de amor

{f. 109v}

Malautts e greus destretz
say, mos amichs, quez etz
d'una gran malaltia
4 quez a vos nueyt e dia
ffay greumen sospirar,
suffrir planys e cridar,
no trobans lunch remey;
8 d'on lo vostra cors vey
a la mortz quez acosta,
car formens s'a desbosta
la vostra captinença,
12 segons me conaxença.
Car en lo temps passat,
per la nostr'amistat
qu'entrams es ten corals,
16 per motz de crusels mals
que vos, amichs, passassetz,
ges no us descapdelhavets
de vostre franch donari,
20 ans com a secretari
d'amor, la gran deessa,
tostemps ab votz expressa
desiats que l amans,
24 per treballs ez affans
que passe per amor,
no deu mostrar dolor
ni donar entenden
28 que l seu plany e turmen
li fassen haver pena,
car sperans l'estrena
e l do ten magniffich,
32 deu per joyos e rich
tener-se tant com vischa,
ni deu far que lh salischa
l'amor qu'estay enclusa
36 ----

{f. 110r}

e que saubes morir.
 Donchs, ¿que pux de vos dir,
 quez etz en aytal pas
 40 que ja lo vostra cas
 ez a mant hom notoris?
 E ja fan cossistoris
 de vos per mans lochs,
 44 disen: «Vegats le fochs
 d'amor e com l'enflama,
 que ten coralmens ama
 que l sen e sentimen
 48 han fayt transmudamen
 en la sua persona.
 Vegatz com s'abondona
 e com s'es cambiatz!
 52 Ja tots vay alterats:
 no s mostra celhs qui era,
 elhs es casutz en l'era
 de tot solas purguada,
 56 car non es ajudada
 sa dolor greus e trista,
 e ja la sua vista
 de tots punts se trasmuda
 60 ----
 l'acustumat lenguatge; {f. 110v}
 car, si com alegratge
 en tots lochs demostrave,
 64 eres es dins la cava
 del mot preyon abisme,
 que mot ni sologisma
 ornat ges de color
 68 no l salh amb la dolçor
 que salhir d'el solia.
 Certes, qui s vulha sia
 la dompna per qui passa,
 72 sa pietatz l'abrassa:
 valors o grans virtutz
 no deu far que perduz
 tals homs per lo mon vaya».
 76 Veus frayres, donchs, la playa
 que portats descuberta,
 ffayta com s'es uberta
 a mants qui no sabien
 80 los turments qui us aucien

ses haver medicina,
 si be vera doctrina
 d'amor havetz seguida
 84 en tota vostra vida
 anans encontr'amunt
 ses desrrenglar un punt
 a ffin'amor lo recgle!
 88 Per que m puny que us arrecgle
 l'amor que us port leyals, {f. 111r}
 per ço que vostres mals
 prest sanitat obtengua,
 92 d'on aconsar la lengua
 vulh ab cortesa lima,
 e si en l'ora de prima
 vos pendretz l'axerop
 96 que us dare, segons trop
 per scrit de poetas,
 aytals punyents sagetas
 d'erba fort tuxeguaades
 100 sabgats que transmudades
 seran en dolçor granda;
 y ayci com valors manda,
 vostra proz maestressa,
 104 de la ten cruzel pessa
 en que sots eres mes,
 so crey, y es tal ma fes,
 vos fara prest desliure.
 108 Comens donques d'escriure,
 per vostra presta cura,
 ayso que, ses figura,
 es tot ver a la letra
 112 tant com mos senys penetra
 ez ha pogut empendre,
 persaguir e deffendre
 de fin'amor l'ampresa,
 116 ez en aytal tristesa,
 vas mot corals amichs;
 e pels mots dels antichs
 ---- {f. 111v}
 120 que n madecina tractan
 quez ereos s'apella,
 se mostra la querela
 deval qualh part devalha:
 124 vostra vista ses falha

que s'es empregonida
 e mays tota ngroguida,
 ab moviment sobtos
 128 mostra les passios
 d'ereos ten nompnat,
 ab pols mot retardat
 e mays indu[r]esit
 132 qu'e penes es sentit
 quant hom a vos lo tocha.
 Ayço tot es la brocha
 d'aquelh tan cruel mal,
 136 y el remey pausen tal
 li gran notable phisich,
 ques autramens a tisich
 dison que l'om ve prest:
 140 beure mandon vin lest,
 odorant e molt fi,
 que sia tots ayshi
 tempratz com se pertany,
 144 e mays que se company
 ab dones gracioses,
 belhas, specioses,
 havents portaments gays;
 148 e ab los amichs verays
 pendre gaug e delit
 per mant vergier florit
 e corrent d'aygua clara, {f. 112r}
 152 y escoltar mays encara
 esturmens de dolç so,
 passants manta tanso
 d'amor ben ordonada.
 156 E prest remediada
 es tals dolors crusels.
 Mas vos, amichs fizels,
 tant com mos sens me nota,
 160 no havets mester la nota
 ques eres vos ay dita;
 car, si be s'es escrita
 tocants tot lo mal vostra,
 164 no vey ges que s demostra
 en res cura perffeta;
 car vos, amb penssa neta
 e mot studiosa,
 168 en vida graciosa

vivits d'ome gentil,
 servan del tot l'estil
 que l filosof tueg donen
 172 a celhs qui s'ebondonen
 morrins pel mal d'amor

 pensatz vostra xarcici,
 176 servins, per vostr'offici,
 tostemps per amor fina
 l'axcelhen pros reyna
 regnant en Arago.
 180 E mays am gran rayso {f. 112v}
 salh dolç perlar de vos,
 y etz tenguts gracios
 184 entre celh qui pratiquen
 (ayço vey clar presiquen
 dones d'estat insignes
 que del creure son dignes,
 188 tant com dones del mon,
 per les grans laus que son
 en elhas ses masura).
 E mays vey que s'atura
 tostemps e pren delitz
 192 vostra cors aflequits
 amb amichs vers e clars,
 scoltans bels sonars
 abtes, de fin acort;
 196 mas ges per ço en lo port
 que ls vostres mals cobega
 un punt no s rebega
 ni troba milhoria,
 200 ans pren tal senyoria,
 crexens de jorn en jorn,
 que si altre sojorn
 a vos no us administre
 204 ja suy certs que s registre
 de vostra mor la carta,
 volens del tot se parta
 l'arma del cors en breu.
 208 Amichs, jur-vos en Deu, {f. 113r}
 quez yeu fau manta vetlha
 en les nitz, jus l'esquelha,
 per vos donar salut,
 212 e trop-me dessabut

en dits e cartolaris
y en provats exemplaris
tractan d'aquest misteri,
216 car vos al naut imperi
d'amor, que us fas gran força,
etz sotsmes tant, que us força
perdre l'arbitre franch,
220 l'esperit e la sanch,
torbar lo seny e 'l cap,
aytant, que ja no sab
quin remey cosseguescha,
224 y ayço tot jorn reffrescha
en me tan cruzel naffra
qui ja del tot me naffre
ffins al mieg del meu cor,
228 qui mil vetz lo jorn plor
planyen ab gran ira.
Per que mos senys regire
libres en mot gran suma:
232 per trayre vos de bruna
e de mortal caliga,
mos senys me punh que liga
d'Ovidi los dits nobles,
236 scrits per celhs qui mobles
han lurs enamorades,
perque remediades
les lurs dolors haguessen, {f. 113v}
240 e qu'ab sos ginys poguessen
axir del compas
da leys que 'b subtil las
alscus amans enganen,
244 e que tostemps debanen
lo ram robat de fill,
ez aysi n tenen mil
torbats en una corda,
248 e lunch temps los recorda
dels resabutz plasers,
matent-los pels carrers
que no han desaxida.
252 Ez aysi 'ls fan lur vida
passar, e tot lo temps,
am fayts e digs ensemps
d'aur solamen cuberts,
256 e si 'ls veyen uberts,

son tug ab seny ten dobles
 que per mot que fos dobles
 lo nuus del fort liam,
 260 elhs trancarien l'am
 que ten fort los aferra,
 mas prech Deu quez ab serra
 me vegats lo cor fendre
 264 si pusch en res entendre
 tal fos vostra senyora.
 Car, certes, crey no 's fora
 lo vostre cors sotsmes
 268 en loch on se pogues
 trobar deguna falta, {f. 114r}
 ans es, cresi, ten auta
 e de valor mot plena,
 272 si be us fay soffrir pena,
 quez yeu me tench per dig
 que tot sieu noble dig
 pugen en aytal compta,
 276 que per mot qu'yeu los compte,
 sol la tercera part
 per mon geny e per art
 jes no u pusch expendir
 280 (tan crey dega florir
 entre les d'auta fama
 atesa la gran flama
 d'amor quez axi us crema).
 284 Procedins donchs mon thema
 e comensada causa,
 retornans a la pausa
 dels digs del gran poeta
 288 e que tost ma trameta
 a ydar-vos pels cosselhs
 quez ha pausats mot belhs,
 poch se valra tals obra,
 292 car jes semblant menobre
 no 's pertany en tal casa:
 y els ditz que la gran brasa
 d'amor, quant sobrepuja,
 296 neus fors o spessa pluga
 no la pot milhor tolre
 e ociositat no colrre, {f. 114v}
 que n lo cor fay grans vicis,
 300 car tots amans novicis

volanters se delita
y en als no xarsita
mas en s'aymia plaure,
304 y aço de luy fay raure
mants honorosos fayts;
d'on, quan dins los agayts
308 sobtils d'amor comuna,
ez elhs, ladonchs engruna,
cant es ences en l'escha,
con pora far que s pescha
del ten saboros past,
312 e quan pur jur qu'el tast
d'aço que l plats haver,
tan mays greus desplaser
del tot lo circuexen
316 e si fort l'invesexen
que n elhs ladonchs s'engolfa;
e quan vens lo regolfa,
ffasens-li perdra l'esma,
320 que debes qual meresme,
on es ni on se navegua
no sab, ladonchs elh negua
de dins l'aygua preyonda,
324 anans çalta[n]ts per l'onda
com folhs mesquins e pechs,
es ha los ulhs tan sechs
que pren pel blancx lo negre.
328 Veus, donchs, que say cossegra {f. 115r}
amors als qu'enbriaga,
e qual dona la plagua
als de cap de son libre:
332 serpent no sap que vibre
ten fort de son veri
com fay a trop mesqui
manta dona mot destra,
336 mudans la ma sinistra
e falsegans l'esquena,
demostrant la carena
si ls pert un pauch de vista
340 ffasen-sa ladonchs trista
e mays desesperada,
disens que prou durada
hagen tals oraduras;
344 d'aquestas folrraduras

dis que tots jorns se vesten,
 ez al mesqui revestan
 d'una molt blancha tela
 348 que ls hulhs ten fort entela
 que vay com esperdutz,
 y en la fi n'es adutz
 al pas de la greu mort;
 352 per ço donques remort
 ez ab sos digs mot puny
 que trestots homs se luny
 de prosseguir tal joch
 356 que n la fi schac per roch
 cove del tot resebre. {f. 115v}
 Mas no cresats cossebre,
 mos senys, per aycest clam,
 360 que vos de semblan ram,
 amichs, portets garlanda;
 ans pens valor ten granda

 364 a liey ques a vos dona
 eres crusel martiri,
 que m pens e, cert, albirí
 que us fay soffrir greus mals
 368 per veyre com lials
 amantz etz de ley vos.
 Amichs trop gracios,
 prech-vos mot caramens
 372 no us sia desplasens
 l'affans soffert per elha,
 pus virtuts la capdelha
 y en leys valors demora;
 376 que ls mals durs que us acora
 eras ab tant d'anuig,
 si us tarda, no us deffuig
 que s gir en sobregaug,
 380 car mantes vets dir aug
 quez apres de fortuna
 retorna l'aura bruna
 e mot susau bonança;
 384 donchs si amb esforç s'enança
 vostre cors liey servir
 e tots sos mans complir,
 e que del tot entenda {f. 116r}
 388 en far complid'esmanda

de quant haurets felhit,
e que us fessats vestit
eres d'un'eytal norma
392 que s mudi vostra forma
en part cavalharivol
(que d'aquest semblan titol
amors vey s'entitule),
396 e si languens circula
vostre ses e camina,
que tota sa doctrina
(part posans tot embarch)
400 servetz, portan lo carch
mot just desus lo dors,
sepgats que ò vostre cors
obtendra ço que vol;
404 e la tristor e dol
que portats divisa,
en trop novelha guisa
lo veyrets cambiar.
408 Vulhats-vos donchs servir
tinentes aytal dieta,
e si mot vos apreta
e us fig tal vestadura,
412 ja no pendretz pestura,
mos amichs, an belh camp,
y ayci com fochs de lamp
relhuts en la nit foscha,
416 fferetz que leys conoscha {f. 116v}
qu'e vos com fis amans,
ez elha reduptans,
e d'als qui no us sove.
420 Mas lo gran laus que te,
¿com lo porets spandre?
¿E com porets romandre
de tot son standart,
424 per mot que m punyen dart
o spina cre que punya?
Alcus falssa besunya
sus vos, amichs, pausa.
428 E mays faretz: que us lausa
tots homs de cortesia,
no disens vilania
may de la lengua vostra,
432 ans fayts semblan que s mostra

en vos dolçors com brescha,
 e, si l cas ho merescha,
 metray enans la ma
 436 que no dir mot vila;
 quez ab semblan destresa,
 que mou de saviesa,
 vos cossegrets a pauch
 440 que s trencaran li trauch
 de vostra crusel naffra,
 de la qual amors naffra
 al qui n amor se met;
 444 e per mot que discret
 amors vostre cors tengua {f. 117r}
 e que mils vos avengua,
 mostrarets belha cara
 448 a tots celhs qui s prepara
 la belha pros servir,
 offrens-vos far e dir
 per elhs tot lur plaser,
 452 dans-los ab ffranch voler
 alguns franchs donatius;
 y ayci l'ances caliu[s]
 qui dins lo cor flamega
 456 mantes vets si rebega
 e l'ardors si metigua;
 car vos prendens tal ligua
 ab sos bos servidors,
 460 diran les grans valors
 quez havetz y els custums
 (y aço us perffums
 olents trop may quez ambre:
 464 can servidors de cambre
 laus del aman recita,
 d'on en breu temps lo quita
 e prest lo gasardona
 468 ffin'amors de corona
 noble, victoriosa,
 e de vid'enciosa
 un sobiran repaus)
 472 sol que tengua les claus
 secretes en son puny.
 Amichs cars, donchs no s luny {f. 117v}
 vostre cors d'aquest pern,
 476 car say que mal yvern

mants cassadors trespasa
 si cant se met en cassa
 no te bona telaya,
 480 e que l vostra cors haya
 en mot pauch'ordonança
 lo pes e la balança
 del mieu regiment: d'aut
 484 legitz ab sen asaut
 la cobla prop incerta,
 car fau-vos dita certa
 que si us regits per elha
 488 lunh temps vostra querela
 sera pus publicada,
 per ço que recomandada
 denant vostres hulhs sia.
 492 E si en res grosseria
 o mays sentença pobre
 veyrets en aquest'obra,
 vulhats cossiderar
 496 ques hay pugut errar
 per ço com lonch de temps
 ha quez yeu suy exemps
 ffayts de seguir la mpresa
 500 d'amor, que subtileza
 al grossier fay venir. {f. 118r}
 No m vulh a vos offrir
 car potestat mot ffrancha
 504 havetz que no desbrancha
 en mi del tot mandar,
 e prech recomendar
 a l'aymia m vulhatz,
 508 disen que sos mandatz
 son prest complir ses falha,
 car yeu crey que tan valha
 que de mi plus mereys;
 512 per que d'uymay vos leys,
 pus l'ay, complidament,
 donat vos regimen.

La cobla

516 Si us platz, d'amor, ffrayres, ben captenir,
 metez lo cor en dompna que us ho valha;
 humil tostemp la vulhatz vos servir,

res no fazens de que degus mals salha;
e si us cove per lieys trebals soffrir,
520 semblant feretz que mot peytit vos calha;
ne us playa tot vostra cor descobrir,
car mantes vets per dir lo seu coratge
veus dampnatge.

Es acabada la dita obra.

15 qu'entrams : quen trams | 23 que l : quelhs *amb la s ratllada* | 42 fan : fay | 87
regle : *ratllat i corregit en retgle* | 123 devalha : deu devalha | 157 cu *ratllat i*
corregit en crusels | 229 *hipom*; planyen : *la l tacada* | 241 *hipom* | 242 subtils *amb la*
s ratllada | 243 enganen : enganan+enganen *canc* | 278 per mon : pero per mon |
282 flama *amb la l interliniada* | 284 mon : nom | 288 tost : tots | 289 a ydar-vos :
aydarnos | 314 tan : can+tan *canc* | 325 çalta[n]ts : calcats | 356 en la fi schac : en
la fischat | 359 senys : cenys+senys *canc* | 391 forma *ratllat i corregit en forma* | 395
s'entitule : sentitulen *amb la n ratllada* | 397 vostre ses : vostres es; e camina :
examina+ecamina *canc* | 405 *hipom* | 421 lo : los | 425 o spina : os pina | 427
hipom | 462 *hipom* | 487 si us : fins | 490 *hiperm* | 501 *les primeres sil labes del v. 502*
(nom vulh) *copiades per error al final del v. 501.*

104 Lluís Icart

Autra Ycart

{f. 118v}

4 Eras quant vey dels brots tombar la flor,
la flor pel frug, que naix ab manta fulha,
ffulha del ram, e pels camps l'erba brulha,
brulha nyssi, d'on nays dins en mon cor
us fis volers qui tots vicis ne bota
e m fay star gay e d'amoros gest,
e m tol affans e tot joy me revest
8 d'engeny e d'art ab conaxença tota.

12 Tota beutat met dins en lo meu test,
test plen d'amor que n outra re no pensa;
pença coral tench per luy ses deffença;
deffença pas no vulh, pus m'a conquest
per fin aman de la valen que s troba
lay d'orien fins en lo solelh post,
que res non falh al sieu cors ben compost
16 car ses affayt es belha b tota roba.

Roba d'onor me nvest ab son acost;
acost de liey tot'auta creix de fama,
ffama pel mon c'esper que tuyt enflama,
20 enflama tost son renom de gran cost.
Car de tots ayys te joyos cossistoris:
reyna de prests li dison per tot loch
li gran e l pauch, enqueras li badoch;
24 tan los encen d'amor qui ls es notoris.

Notoris m'es que, d'aquelh temps d'Anoch, {f. 119r}
Enochs le velhs, no viu plus gentil cara,
cara de preu qui ls trists de gaug empara,
28 empare ls ferm ab laç d'amoros foch;
si que no l say, en sa nobla persona,
neta com l'aur, lunha re qui li manch,
mas qu'inmortal fos son cors de tal sanch
32 e que del mon portas ceptra y corona.

Corona port de ceura'm en l'aut banch,
banch sobre tots los amadors del segle;
secgla, rictats, no preu tant com un regla:
36 recgl'a mos cors e dins amors lo tanch.
Quan pens qu'yeu am la flor del mon elesta,
mon cor e ls senys crexon en pompa gran,
car Dieus la fech, apres de sant Johan,
40 la plus saubens que s despulh ne que s vesta.

Tornada.

Castelhs d'onor, de vos feran tuyt gesta
libres de laus li gay e l fin ayman,
car chascus ditz qu'ama la mays presan,
44 e vos etz caps, donchs per vos fan la festa.

15 non : nom | 17 me nvest : me nvest | 25 una d *abans de* temps | 38 una p *abans de*
els | 41 feran : feray.

105 Lluís Icart

Cobla sparça Ycart {f.119v}

Ne Pau, ne Pau, tant desir vostra pau
com d'autre haver tot ço que se'n poria,
car tant havetz sus totes milhoria
4 que 'b les que vey no m sove d'aver pau;
per que d'uymay, en tota part on sia,
arautz vulh ser expandin vostra lau,
car tant me plau
8 vostre capteny amoros e susau
que vostra suy tant que mes no us diria:
«Na Pau, n'e Pau».

8 capteny : cayteny.

106 Lluís Icart

Sparça Ycart

Belha ses par on pretz e laus s'abonda,
joys e valors en vos fan residença,
e virtutz grans ab belha continença;
4 tan, que del mon etz la plus jausionda.
A vos suplich, humils, ab testa clina,
merce querin, me vulhats enrequir
de vostra amor, joyosa flor de lir,
8 e m detz leser d'amar-vos ez asina.

Tornada

Senyora pros, vos etz la medicina
dels meus affanys, qui m fan lo cor pertir.
Mos gays desirs, no m lexets plus languir,
12 car per tostemps vulh far vostra doctrina.

3 ab belha *repetit* | 4 una g *ratllada abans de jausionda*.

107 Lluís Icart

Luis Ycart

{f. 120r}

Si us am de cor e si desir que fos,
dompna valens, de vostr'amor sotsmes,
e si desir quant mes va e plus mes
4 qu'yeu fos vessalhs, presans dona, de vos,
no us ne devetz per ço merevelhar,
cors franchs, humils, ab virtut sobirana,
car yeu suy cert, e mon seny no m'engana,
8 qu'entre los proz qui s fan pel mon nomnar
sus totes mays dey sola vos amar.

Amb tal virtut ha volgut Deus crear,
senyora proz, lo vostre cors gentil,
12 qu'yeu suy forçats de pendre tal stil
que n amar vos me degua delitar
ez en mos chans vostres laus spandir,
si be m destreny la vostr'amors e m naffra
16 lo cor e l cors de dolorosa naffra,
tant, que tot jorn lanç mant plant e suspir,
angel, per vos, qu'yeu suy pres de morir.

En punt de mort vench totstemp cant m'albir
20 esser privat del vostra belh sgart,
car say e lay, on plus remir e quart,
al mieus hulhs res no l podon abelhir,
mas contemplan a vos, digne d'onor,
24 passi mon temps supportan greu pena,
cresen de cert obtenir tal strena,
angel, de vos, qu'yeu am de fin'amor,
que n breu hauray repaus a ma dolor.

28 Ffayts aspres e durs de vostra gran valor {f. 120v}
pertir m'an fayt ez esser de vos lunh,
mas fin'amors, qui lo meu cor tant punch,
ha disposat que l vostra servidor
32 veurets venir denan vos humilmen,
senyora proz, ses trespasar lunch terme.
Playe-us lardonchs, pus en tant me refferme
en vos amar mays ques autre viven,
36 angel, que n mi hagats lo cor soven.

los vostres mans ses far negun contrast
e si no u fau, a Deu prey que m degast

40 l'arma y el cors y els bes soptosament,
car yeu de vos, belha senyora mia,
vassalhs caytius suy en fizel amans,
44 que sol un punt mon voler no s desvia
en vos amar, qu'etz dona mot presans:
tan es le fochs qui m art sobrers e grans.

Tornada

Mos gays desirs, fins mort cruzel me lans
l'arma del cors, suy vostre on que sia,
48 per que sopley a vostra senyoria
honor ten gran me fessats en cest lans,
que, pus no us vey, de me siats membrans.

2 sotsmes : *la segona s afegida* | 21 on *repetit* | 24 *hipom* | 28 *hiperm* | 29 m'an :
mon | 36-37 *les dues cobles IV i V estan copiades seguides, amb omissió del vers 37* | 41-
42 *els segons hemistiquis d'aquests dos versos semblen haver estat intervertits* | 43 no
ratllat abans de mon.

108 Lluís Icart

Cobla sparça Ycart {f. 121r}

Ab tal enginy me ferich d'un encontra
amor l'autrir, cant m'enseny la porta
del rich castelh qui ls fis amans aporta
4 a son voler, e ls trau d'aquelh encontra
con los fays richs, donan-los bona smena,
com han servit lonch temps celhs qui ls apagua
d'amoros foch e ls garex de la plagua,
8 e dels trebalhs vey que ls fa bon'esmena.

8 que ls : *quelhs amb la h ratllada.*

109 Lluís Icart

Luis Ycart

Parlar d'amor no pusch si no planhen,
pus en dolors e sospirs vol que vischa;
car tot quant fau per son exausimen
4 no conech ges quez a liey abelhischa.
Servida l'ay e tostemps servire,
complen sos mans e tenens sa doctrina,
e quant me pes que de mi li sove,
8 tan plus me vey lonhats de s'amor fina.

Del jorn ença qu'e ses presos me te {f. 121v}
sol un monen no m volch donar azina
que la dolor que ley aman me ve
12 dir li posques, e il mal qui may no m fina;
e si il en prech ne il suy merce clamans,
ab son bel ris qui m fay mon cor entendre,
pregan me ditz quez yeu com fins amans
16 en liey servir degua mon temps despendre.

E soptamens sos cors bels e presans
se part de me, que no m vol plus attendre,
ez yeu romanch com folhs, ymaginans,
20 ay las, per que en amar vuylh entendre
cors ten altiu, mas ffranch e valeros,
que ges no m tany sol de metra ma pensa
qu'yeu sos caytius o que sos vessalhs fos,
24 quant may d'on[r]ar cors de tal excelhença.

Donchs ¿que fare?, certas no m val raysos,
mas, pus li platz, servir l'ay sens'offença,
disen sos laus e lo pretz honoros
32 que n liey c'esperan ab nauta captinença;
car yeu partir d'emar ses grans beutatz
no podi ges ne per res no u faria,
que n aycelh punt que d'elha m fos lunyats
36 lo mon e mi, tot pauch me semblaria.

22 y ratllat abans de sol.

Foli en blanc.

{f. 122rv}

{f. 123r}

110 Joan Sesavasses

Johan Cesavassas ganya joya

4 Gays trobador, si voletz bona recgle
en lo dictar que fayts en cesta joya,
venitz enan e veyretz com s'enjoya
d'outes virtutz plus ques autre d'est secgle
celha qu'yeu am e tinch per meestressa;
venits avan, guardats quant es perfeta,
venits, venits, contemplats-la discreta,
8 qu'ab liey haurets de belh dictar endressa:
no us cal sercar altre fundat registre.

12 Donzelhas fan del seu cors lur ministre
per gran bondat qu'eb liey florex e brulha,
noyrimens bos de se may no s despulha,
benignamens sa companya ministra;
avols costums del sieu cors foragita,
dona concelh a celh qui l li demanda
16 perfet e just, per qu'eu fau de sa banda;
pus tants de bes sos coratges cogita,
a lieys me do de cors, de cor e d'arma.

20 Tempradamen franquesa vulh que l'arma
de tal arnes que n tot loch es laudables:
no parla trop, discrets diu sos vocables,
de tot leig crim lo seu cor se desarma,
secretamen als paubres socors dona
24 ez ayço fay per virtutz de clamença;
a sos majors mena gran reverença,
pacienmen en sos affars consona,
d'on suy honrats quez yeu ses lausors digua.

28 Dompnes presans ne fan coral amigua {f. 123v}
per l'omiltat que sobre si demostra,
honestamen a sas parentas mostra
tants gays costums que n bonesa les ligua.
32 Li fayt de Dieu denotament contempla,
ama los sants e celebra lur festa,
d'on me cove dictar novelha gesta
de ses valors per donar bon exemple
36 en totes parts de la mundanal roda.

Per costums folhs no l vay lo cap en roda
e plau-li pauch scoltar parlaries,
ez enquer menys retribuhir falcies:
40 per voluntat le sieus bon sens no roda.
Per quez a vos, senyors del cossistori,
present mon vers, si tot no se'n es dignes,
44 disent aysi: que ma flors ten benign'es
que les virtuts qui l fan preperatori
poden servir a dompnes e donzelhas.

Tornada

Ffons d'omiltat, vostres virtuts decori
per cascun jorn si tot me son indignes,
48 donchs vos, quez etz sobre totes condignes,
ffayts-me venir de costa Sant Gregori
entre los sants qui veson merevelhas.

23 als ratllat i repetit a continuació.

{f. 124rv}

En blanc.

{f. 125r}

111 Joan Basset

Ffra Johan Basset Sparça

No desir tant del mon la senyoria
com lo tieu cors, on vey florir belhesa
ab tal valor que notable valia
4 honrar te vol per te granda bonesa.
E donchs si t play, sor dolça, consolar
vulhes mon [...] dans-me vida joyosa,
8 que nunca may res me pot contrestar
si m val ton pretz, senyora valarosa.

6 hipom.

112 Joan Basset

Canço Bacet

Una canço novelha vulh xantar,
arts divisin, observans malodia,
esandin laus de vos, senyora mia,
4 ses far legot, per que m devetz aymar;
e si n mon ditz cometi nulha fauta,
perdonats-m'o, yeu vos en clam merce,
verges humils, pus dins lo cors me sauta
8 mos cor per vos, qu'yeu am de bona fe.

Virtuos flum, a vos doni mon clam:
clam just socors dins vostra sala richa,
richa de joy, en la qual se publica
12 publica leys dejus mot fulhat ram.
Ram d'onestat, mostrats vostra franquesa,
ffanquesa tal que m luny cruzel perilh,
perilh ne dan no m fara pus malesa,
16 malesa grieu, si vos m'avetz per filh.

Ardens volers martiritsans me puny
e m dona loch qu'yeu, las, meta me punya
a requerir vostra forma, qui s lunya
20 orribles crims; per ço de vos no m luny,
mayres subtils, ans ab plasen raquesta
requerin vau d'un engeny mot request
la vostr'amor, pus beutats manifesta
24 sus vos fis pretz, qui us vey trop manifest.

{f. 125v}

Vergiers flayrans, dins vos noyris lo pom
amorosiu e plus dolç que no poma,
ab qui mon cor vostra valors me poma,
28 d'on yeu per gaug de vostres lausors pom.
Donchs, cors segrats, pus tenits jus la sola
mos gays desirs, e luzens mays que l sol,
valets-ma tost, Na Perla, tota sola,
32 si no murray per vos amar tan sol.

Vostra belh cors Jhesus lo mesura
ab jest compas, de perfeyta masura,
per tants sabrets insignamens e pura
36 los vostres fayts, los quals Dieu apura
com vos formech en virtuosa planta
y en vostra fas benignitat planta
e joya; donchs, si mos cors per vos canta,
40 no m meravelh, pus David ne canta.

Tornada

{f. 126r}

44 Belha ses frau, de pasor tot s'espanta
le Sathans fals despuys que s'espanta
pel gran renom que n vos flori, infanta,
ca a Dieu pur vostra cors infanta.

2 malodia : maludia+malodia *canc* | 7 sal *ratllat i corregit en sauta* | 37 *una j abans de en.*

113 Joan Basset

Basset

4 Gran temps ha que malaltia ma vexa turmentar
plus dolorosamen que divulgar no sabre denan
vostre senyoria prepollent, dotada copiosament
d'insignes virtutz;
privatz de plaser,
copios de tristesa,
deseretat de consolacio,
8 ple de vexans cogitacions,
e que dire, las,
a!

12 Pus la mia lengua torna balbussa e lo perlar
quaix me defuig per incomprencible temeritat
que m ve, consideran de saber dir ço que vull devan
vostra angelica persona ab rahons limitades e a-
puntades de civils mots, e aço per tan com mon
16 siguen perlamen
vos fos per delit acceptable.
Pus que no u se ben fer
observant dret saber,
20 reputats-me grosser,
--es ver.

{f. 126v}

Que per lunyar-vos tedi, assagere de constituhir

24 mon parlamen sots brevitat, humilmen demanan
perdo de les mals dites locucions e tediosos mo-
tius fas aci produhits suplican vostra subtil intelligencia
que no m reput gosa presumptuos [sic]
per ço de mi
28 per cant no y comet crim
quez amors me'n força.

32 Empero no u gosave dir ne dar-ho entendre ab
ssenyals amorosius per ço que lengues verinoses
sobre vostre notable renom zitzanies semblar no
poguessen; mas, pus Deus, qui no fa sino be, prop
de vostra belha figura ara m'a portat, dir-vos-
ho he, e us ho vulh haver dit.

36 E per tal que mos preambols predits hajats
a veritat unit, percebets lo meu cor ten cuytat
de perlar, e qui us diu:

coble del cor

40 Creure podets, senyora valarosa,
lo parlar d'aut que us ha dit vostr'aman,
car jur-vos, Dieu, qu'ieu may li don telan
sino d'aymar a vos, flor graciosa,
44 e sens barat elh complex mon voler
per tan com yeu senyoreg son poder,
e d'autre part amors li fay paren
que de beutats vos havets complimen.

{f. 127r}

48 O vida mia, digats per vostra merce, ¿havets hoyt
lo meu cor com es voluntari de esser vostre leyal
sirven? E que us ha divulgat, per la fe de mon cors vos
jur que ver es, e sens palhiacio nom de cruzel
52 reportarets si, part posades cautelas barati-
vols, no li donats creença.

Senyora valen,
princesa d'abtesa.

56 Senyora presan,
de prets coronada.

Senyora poxan,

- per tuyt cobegade.
- 60 Senyora capdal,
richa d'aut peratge.
- Senyora la qual
reparats linatge.
- 64 Senyora de seny,
de bondat regina.
- Senyora d'engeny,
dolça perla fina.
- 68 Senyora palays
murat de gran dança.
- Senyora balays
qui valors s'avança.
- 72 Senyora de mi,
ffont superlativa.
- Senyora, vas mi
siatz caritativa,
- 76 car usan de caritat, anansan, muntiplicarets
prospera fama e gloriosa. {f. 127v}
- 80 E donchs, deessa mia, vos qui sabets, valets e
podets mes que les altres, de les nobles sola vos, re-
dubtable, hagats sguard propri del affany qui de bon
grat sustench per vos amar, e vivits ab opinio que
vos, atorgan ço, benignitat ministre, veurets ba-
ronivolment los mals innumerables de que amors
84 per la dita causa turmentan me conguxa, dels qualls
per miral vos pos denant aquest:
- Amors, de sospirs
me fay gran oferta.
- 88 Amors, las, desperta
me cant vulh dormir.

- Amors ab desir
tots jorns me turmenta.
- 92 Amors no s absenta
de me sol un punt.
- Amors fay que munt,
amant, en l'aut rotle.
- 96 Amors ja desmotle
per vos me persona.
- Amors environa
tots mos exercicis.
- 100 Amors, perjudicis
conech que m governa.
- Amors fay caverna
de me flacha testa.
- 104 D'on si us do requesta
qu'e me cociença,
- {f. 128r}
- princesa proz, valens, d'auta samença,
fforçats ne suy, pus amors tant me branda
108 per vos, dans-me l'amorosa vianda,
que m vey denan vostra nobl'excelhença,
ffayts-me valença,
ffons de merce, donant-me vostr'amor,
112 si no, murray soptamen de tristor,
ans donchs, sopley a vos, que vey disposta
que m donets tost, si us play, bona resposta.

12 defuig : *amb la síl laba de interliniada* | 48 merce : merca; havets : hi havets | 94
que *interliniat* | 96 desmotle : desmutle.

114 Joan Basset

Dança de Nostra Dona Bacet

Ab letres d'aur per mesura

4 scriuray lausors notables
de vos, humils verges pura,
mayres de Dieu redubtables.

8 Fflors mot belha d'auta planta,
vegats que m fay vostra forma:
cant mir luy, elha disforma
mos greus mals e ma complanta,
e per sanctedat que us mura
de virtutz inceperables
12 trespessats tota natura,
mayres de Dieu redubtables.

16 Peyra fina preciosa, {f. 128v}
despuys que Dieu fech lo segle,
van per dreg compas e regle
li trobador, virtuosa,
lausans tug vostra figura
ab novelhs chants e agredables,
e de vos laus no ls fretura,
20 mayres de Dieu redubtables.

24 Tots vostres laus, ¿qui ls pot dire?
Qu'autre mays Dieu no ls diria:
tants son e de tal valia
que ls pus mendres fech remire
a sant Bernat, que b gran cura
vos lausa d'innumerables
e fech segrad'escriptura,
28 mayres de Dieu redubtables.

Tornada

32 Belha ses frau, vestedura
dels paubres nutz miserables,
desliuratz nos de tristura,
mayres de Dieu redubtables.

Endreça

36 Cavalheresa d'altura
de sen Climens honorable,
madona Costa, b cura
legitz los predits vocables.

35 *hipom.*

115 Joan Basset

De Nostra Dona ffra Basset

{f. 129r}

4 Mayres de Dieu, valerosa princessa,
lausors vulh dir de vostre cors insignes,
pus vey que l pretz vostra ja may no cessa
de lunyar mal a tota gen benignes,
e per ço dich que molt val gran sciença,
e cert, mot val legittim plus que bort,
e cert, mot val veraya conciença,
8 e res no val tan com la vostra cort.

12 Mayres de Dieu, molt val colre la festa,
e cert, molt val brodada vestadura,
e cert, mot val lunyar-se de tempesta,
e cert, molt val haver bona ventura,
e cert, molt val tenir mesurat viure,
e cert, molt val garimen al hom sort,
e cert, molt val esser de mal deliure,
16 e res no val tant com la vostra cort.

20 Mayres de Dieu, molt val pendre babtisme,
e cert, molt val predicar la fe sancta,
e cert, molt val amar tot son proysme,
e cert, molt val la fructificant planta,
e cert, molt val puritat no ges fenta,
e cert, mot val hom plasen mes que bort,
e cert, molt val dompna de crims absentia,
24 e res no val tant com la vostra cort.

28 Mayres de Dieu, mot val gran perentela,
e cert, molt val dolça votz argentina,
e cert, molt val rompre falça cautela,
e cert, molt val caritats quant es fina,
e cert, molt val sobreseny, geny e força,
e cert, mot val tortre may que no tort,
e cert, molt val de bon poncir l'escorça,
32 e res no val tant com la vostra cort.

{f. 129v}

36 Mayres de Dieu, molt val cavallaria,
e cert, molt val de Ffrança la noblesa,
e cert, molt val del mon la senyoria,
e cert, molt val del papa la riquesa,
e cert, molt val tot l'imperi de Roma,
e cert, molt val tendres faysans be gort,
40 e cert, molt val per fer bos pits la poma,
e res del mon no val tant com vostra cort.

Tornada

44 Belha ses frau, molt val sanch de coloma,
e cert, molt val lo be d'en P. Bagort,
e cert, molt val per far tinta la goma,
e res no val tant com la vostra cort.

116 Joan Basset

Cobla tramesa al molt alt don {f. 130r}
Enrich per fra Basset. Es de rims
equivocs e maridats.

4 Astres no us fuig pus tan sabers se planta,
senyor mot naut, en vos, qui desfayt plant;
per ço d'umay eres tot mon cors plant
a servitut vostre, car milhor planta
plantar no pusch, plantans dins la gran tanca
del mundenal terma, donchs tot me tanch
8 jos la forts claus de vostre gaugos tanch
si com l'aucelhs qu'es pres quant hom lo tanca.

117 Joan Basset

Cobla sparça divinitiva Basset.

4 En miey del cor porti ·vii· colps mortals
qui d'una ma son statz procehits:
li duy primer vesets demunt scrits
dins un pauch mot ab tres fletxes egals,
e li duy colp qui m punyo en apres
me deray joy si s vol midons ades,

8 e celhs qui sap los derrers be nomnar
tres letres ditz les quals Dieus volch nomnar.

118 Joan Basset

Cobla sparça divinitiva

4 Us arbres sechs, verts, say; fulhats e fulhes
estar no y vey ges larchs, curts, gros e prims,
y en lo tronchs bays, d'ayguo nayscho tals brulhes
4 que mu[n]to naut arruxar tots los scims
del arbre dit; ez una gran cerp viva
estay de pres en l'aygua qui diriva
en aycehloch; e beure pas no gosa
8 la cerp, ans dits cischan: «l'aygue m fa nosa».

119 Joan Basset

Basset. Vers compost de rims maridats {f. 130v}
tractan lausors de Nostra Dona e ganya joya.

4 Dir me cove, si be m tench l'engeny fflach,
un vers per vos, belha dompna, que m play
tots jorns servir ab coratge veray,
4 car, vos lausan, de fol'amor no m tach;
aymar vulh donchs vos, qu'ets perla ses tacha,
cambre de gaug, mayres de Dieu veraya,
digne d'onor, acceptar donchs vos playa
8 mon simple vers, trayt de ma testa flacha.

12 Per grans virtutz ques han fayt en vos port,
lirs excelhens, sus tots maravellos,
odorant, fonch que l Rey inclit, joyos,
en vos floris e que preses puys mort;
per que, morins elh, fos tristesa morta,
salut donans, ab vida molt joyosa,
16 d'on yeu vos dich sancta, maravellosa,
de paradis a tuyt obrint la porta.

Nulhs homs no pot may dir quez hage vist
tan pur vaxelh e digne de tants laus
com vostre cors, qui dins se tench ben claus
20 hom veray Dieu; per ço no serem trist
al departir d'aquesta vida trista
can vostre filh nos metra dins la clausa
celestial hon hom Dieu a vos lausa
24 y adversitats per nulh temps hi fon vista.

Vostre cors vey de savieses mon, {f. 131r}
nat puramen per un misteri just,
d'on tant quant pusch mos sentimens ajust
28 per vos amar, pus nostres colpes ton,
e ns deffen tuyt del Sathan que no ns tonda;
per que us sopley, pus en vos tant s'ajusta
auta valors, humils verges molt justa,
32 que de peccats nostr'arma sia munda.

Vostra belh prat, miracla l'an florit
de santedats, qui us fan star al cim
imperial, e us aparten del lim
36 ffoch e prudent, per que nos, tuyt garnit
del vostra nom, vos de beutatz garnida,
pregam tot jorn que trenquetz la forts lima
de Luciffer, tombat de l'auta cima
40 per son ergulh, Verges del trip florida.

Verges, vos datz als tribulatz abrich,
redressan-los ab lo vostre govern,
d'on vey tot jorn que legim mant quesern
44 ordenatz per sant Bernat, vostr'amich,
dan-vos lausors, flors de fizels amiga;
donchs vostre pretz qui ls divizits quaserna,
per sa merce que tota res governa,
48 don-m'una part del mantelh qui us abriga.

Alba de joy, porifficans l'escur, {f. 131v}
rosiers molt freschs dins lo vergier asaut,
aygua volans sobre lo cercle naut,
52 lausar vulh yeu vostra virginal mur
qui ls peccadors per deffendre tots mura
dins lo palay ple de puritat nauta,
per que l fer drachs, qui de fer mal s'esauta,

56 no ·ls fassa ·glay ab sa vil fas scura.

Vos presentars l'anyelh pur e segrat
dins temple sant ab belh present offert
al sacerdot, volent complir apert
60 la sancta ley del concelh aprovat
antiguamen, per qu'es huey aprovada
pels crestias festivitats aperta,
e cascun any representats l'offerta
64 que vos lavors offris, Verge segrada.

Tornada

Belha ses frau, Regina coronada,
a vos sopley que no sia deserta
la nostra fes, car vos etz tal cuberta
68 que ns deffendretz de tota gent malvada

4 vos lausan : nos lausam | 35 aparten : apartan+aparten *canc* | 54 de *interliniat* |
57 l'anyelh : les lletres lh *resseguides per una sm* | 58 belh : la b *resseguida sm* | 68
malvada *afegit per una sm*.

120 Joan Basset

Cobla sparça recosta Basset {f. 132r}

Aspres dolors penetrant me destenta
volen qu'yeu, las, sostengua vida trista,
languin, e que ploran perda ma vista
4 abans de temps per amar vos, jausenta.
Richa flors, donchs, fayts-me sempre delhiure,
jorn assignan que m puscats far alegre
ab lo dolç joy que ·ls fis amans fay riure,
8 car en lo mon no pux mays be concebre.

1 aspres : les lletres es *resseguides per una sm*; me destenta : *afegit sm* | 6 alegre :
alegra+alegre *canc sm* | 8 mays : s *interliniada sm*; concebre: *concebra+concebre sm*.

121 Joan Basset

Plant fet per la mort del Reverent Cardinal
de Tholosa fet per fra Basset

4 Terribles crits, agres, provocatoris,
a gran tristor devo ploran spandre
si clero tueg ers, pus que ls es notoris
qu'es morts ayselhs plus sabent d'Alaxandre
le quals nomnar se fay per tot lo segle,
notable y proz Cardinal de Tholosa,
8 savis e certs, e ver compas e regle
de tots bos fayts per vida gloriosa.

Vuy es le jorns que vera sanch deu ploure
per tot lo mon, fassen brug e tempesta;
12 huey es le jorns dispost a dol comoure,
trist, doloros, e far plorosa festa;
huey es le jorns quez deu rompre l'espera
naut del solelh, e perir cel e terra;
16 huey es le jorns qu'yeu volenters desfera,
si fos a mi, lo mon, promoven guerra.

O payres sants, e ten crusel jornada, {f. 132v}
llas, foch a nos, quant la mort fech azempre
del qui, morin denant hostia segrada,
20 vos esser justs lay testiffiquech sempre.
O payres santz, donchs planyets tal sostenta
e provocats ploran a plors lo poble.
O cardanals, plorats la sobreventa
24 ques sdevench perdent lo predit noble.

Plorar deu huey la virtutz d'esperança,
plorar deu huey fes de granda complanta,
28 plorar deu huey caritats e temprança,
plorar deu huey justicia molt santa,
plorar deu huey, bastint plant, saviesa,
plorar deu huey de Roma tot l'imperi,
32 plorar deu huey evidens fortaleza,
pus veso liey claus din lo siminteri.

Desreglat vey mant general studi
e de les ·vii· arts say trenchat lo motlhe;

36 de far gran plant mon coratge no mudi
ans vuelh muntar sus lo fortunal rotlhe,
complanent fort veraya Theologia
y enqueras plus nostra gaya sciencia,
40 que, perden hom semblan, luenh d'elagria
seran tostemps ab planyen continença.

Tornada

Belha ses frau, humils verges Maria,
dins paradis, demostran-li valença,
vos collocats, per vostra senyoria,
44 lo deffunt dit depres vostr'excellhença.

5 nomnar : *resseguit o corregit sm* | 12 far : *flar* | 23 cardanals : *les lletres ls resseguides sobre grafies anteriors il legibles sm* | 39 entre semblan i luenh, una paraula expuntuada il legible.

N 122 Joan Basset

Dança de laors de Nostra Dona Basset {f. 133r}

Lausan vostra saviesa
eres me play delitar,
pus que vey muntiplicar
4 en lo vostre cors belhesa.
Senyora proz, gint apresada,
ffis pretz, valor ne sauber
no us defalh, ans son per ver:
8 que vos etz libres d'abtesa.

Ricors venssets cascun dia,
ffauta may no cometens,
res no trop sia valens
12 tan com vostra sanyoria.
Plaser yeu conquistaria,
dompna, s'yeu posques servir
tan com requer mon desir

16 ses far-vos descortesia.

Dins lo mon say que s praticha
de vos renom glorios;
plus no viuray doloros
20 si m donats sol una mica
de [vostra] merce publica
haven-me per servidor,
fflors holens digna d'onor,
24 emperayritz magniffica.

Vos sobrepugats natura {f. 133v}
de bos ayps, dona presan;
per tant, vostres laus cantant
28 vay pel mon, servan mesura,
e may crey bona ventura
me puscha venir dessus
ses vos, mayre de Jhesus,
32 Verges humils, sancta pura.

Mayres de Dieu gloriosa,
ceptres Reyal magniffich,
cant de vos lausors publich
36 lavors tench vida joyosa.
Perla clara, sumptuosa,
vostre cors vey exalssats
e sus tots per Dieu amats
40 ab pença volenterosa.

Tornada

Belha ses frau gloriosa,
lunyats-me vos de peccat
ans que vage turmentat
44 dins la cova tenebrosa.

21 hipom (l'esmena resulta tan evident que la introdueix al text).

123 Joan Basset

4 Us drachs fiblans va pel mon trop correns
 semblan veri del qual naix frugs amarchs,
 ez us turchs vielhs trau-li fletxa ·b dos archs
 ffayts de matal, lavorats subtilmens,
 y el drach no mor per qualsevol ferida
 que l'erba man, ans prenden gaug, revida,
 8 car us infants li fay ço de tamor
 acordans, ple de mundenal dolçor.

12 Dotze leo coronat dan favor
 al drach maleyt e van trestuyt cuytat
 persaguin fort lo velh turch coronat
 de grans virtuts, d'on vey quez ab dolor
 s'esposa fay un plantz de crits terrible,
 planyen l'espos d'aquelh perilh orrible,
 16 on va blasmans los injusts animals,
 car veu que dreg los te per criminals.

20 Al mig d'un bosch florit de tots greus mals
 s'es le drachs mes, moven cruzel brogit
 e pasor; mant aucelhet peytit
 espergir vey, fogin a lors capdals;
 e d'autre part, d'una cova fumosa
 naix una votz vil, pastilenciosa,
 24 rumors bastin pels aucelhs dicipar
 qu'eras per dol congoxen de plorar.

28 Ffoch dissolut arden vey flamajar
 qui del bosch sal per cremar un vadel
 ab banyes d'aur e de virginal pelh
 vestitz, lo qual vertats vol deffenssar
 en contra lops noyrits de tirannia,
 d'engan farcitz per mantanlar falcia,
 32 tostems del mon venin contra rayso
 ab furos gest de mal'entincio.

{f. 134v}

36 Us orç alats, de terrible fayso,
 grunyens se mou e volrie lo past
 del vedel pur, benigne, just e cast,
 saben, subtil en sa deffensio.
 Mays Dieus verays, que totz laigs crims perdona,
 segons que ditz, trameta la persona

40 de Jhesucrist pel vedel mantenir,
lo qual despuys no pora preterir.

Tornada

44 Belha ses f[r]au, que portatz la corona
d'outes virtutz, tots fis pretz sa ressona,
Verges, de vos, que volgues gens noirir
le filh de Dieu, per nostres pechs morir.

Endressa

48 Al naut prelat bisbe de Barchinona,
en cuy saubers valenmen s'abondona,
offir mon vers, per que l dey corregir
e glosar prim segons son dreig albir.

1 correns : corrans+correns *canc* | 2 del *tacat* | 6 man : may | 10 van : vay | 33 orç :
orçz *amb la s ratllada* | 34 volrie : volrre | 37 lays *ratllat i corregit en laigs* | 43 noirir
: morir *amb la r final ratllada (cfr Bohigas 1988: 62).*

124 Joan Basset

Sparça Basset

{f. 135r}

4 Dompna valen de lial valor, tembre
me play tostemps a vos, flor magniffica,
plus suy liats presoners, tal que rembre
no m puix ja may de vostra cort publica.
8 E lhas, mesqui!, donchs siats-me benigne,
belha ses frau, si no yeu morray d'ira
per fin'amors que n vos amar m'indigne,
e si us dich fals, que lamp del cel me fira.

125 Joan Basset

Letovari que fra Basset ha fet
per en Garau de Massanet.

Garaus, amichs,
de tots bes richs,
en temps passat
4 m'avets preguat
que, sens cor vari,
un letovari
vos ordonas,
8 can preposas
que malaltia
vos combatia
per fin'amor;
12 e tal dolor
es massa grans
de tots amans
qui de cor amen
16 si donchs no clamen
a Deu ajuda
ffins que perduda {f. 135v}
sia lur pena.
20 En tal strena
may vol sagnia,
ne y val momia,
ne fin riubarbre,
24 ne polç de marbre,
ne blanch gingebre
no y fa valença;
ne y fa remença
28 l'aut Galien,
ne perlamen
may d'Avicenna;
e such de penna
32 tan pauch no y val.
Del predits mal
Averoiç
ne Mondenis
36 mas no y ordona
res que reffona
lo mal pedit.
Mas he causit
40 ditz amorosos,
subtils, famosos,
pus sens contesa
mostren abtesa

44 en sos scrits.
Vilar ffra uditz:
«Affany d'amor remey no pot trobar {f. 136r}
si donchs la part per qui dolor se pren
48 no cossen prest al amoros talen
qui l requiren de luy vol empetrar»,
e puys apar
que sens tardar
52 dona cosselh
Ramon Novelh,
que dits ayssi:
«Eres qui vol socors haver de mi
56 al greu affany que soste per amor
dich que de cor deu rega[r]dar honor
d'entrames parts, e sobretot da ssi;
ez ab belhs mots donas douça raquesta
60 continuan de solhempnizar festa:
e si liey, pros, que luy vol conquerir
secretamen la deu fern persaguir».
Sens vil tenir,
64 donch plus remir
los bons dictats
preallegats,
e d'autres pro
68 justa rayso,
¿qui pogra dire
--que lamp me fira
si no us dich ver--
72 que tench per ver
orat e massa
que segueix frassa
d'amor ten greu?
76 ¿E com vol Deu
que suspiran {f. 136v}
e gemeguan
ffonats la vida,
80 ab folhor ses mida?
No, certas, pas.
A, mesqui, las!
¿E com vos play
84 haver smay
per dompnes huy,
si tot anuy
mereix qui 's fia

88 per dreta via
ab tal companya
qui l'escaffanya
saben jugar
92 e daus falçar
ab avantatge?
Ffasen paratge
e, per diners,
96 ab gest divers
servan stil,
n'amaran mil!
Fface ls bon pou
100 qui beu tal brou
dins casa sua

no foch d'engan
104 si no l'aman
de Jesus sola.
Mas de mussola
ffan grans presens
108 a mantes gens
les pelhiades. {f. 137r}
Lenssan hulhades
per les carreres,
112 mostran-se veras
ymatges pures,
mas tal mesures
ffan de blanquet
116 que jo us promet
que l encarexen:
lur cuyro vexen
ab paladors,
120 de gest traydors
vos fan oferta,
e si s desperta
lur sentimen,
124 vostron argen
ho comprara;
e l'endema
no us volrran veura
128 ne de res creure
que los digats,
ans malvestats
publicaran

132 a tort cridan
de vos, En Las,
e tot vil cas
diran de vos
136 ab tracios
a qualque hom,
que de bon prom
tornaran folh,
140 ffent-li cresol
de jorn tenir. {f. 137v}
Ez ab mentir,
ab lur votz fina,
144 diran: «Mesquina!,
en fe de Deu,
tot ço del meu
ez vostre, senyer»,
148 y ab tal depenyer
vos faran joch
a poch a poch
ffins que l bossich
152 vostro mandich.
E puys aplegan
mots ab que negan
la veritat,
156 pus han robat
a vos subtil.
E com d'estil
yeu fos sabens,
160 a totes gens
dir no poria
la migania
dels mals que fan
164 dompnes musan.
Mas per complir
vostre desir
ordeneray
168 ab cor veray,
segons mils trop,
tal axarop:
rebetz joyelhs {f. 138r}
172 ricors e belhs
d'elhes, amich,
e siatz crich
en mot donar.

176 Secretagar
 no us hi vulhats.
 Si les amats,
 no n digats res
 180 --que, cert, ver es
 lavors s'exalsen;
 e si us encalcn,
 reptats-les be
 184 dien per que
 ffan tals joguetz.
 Ffe no ls donets
 a lhurs peraules,
 188 car los retaulas
 no son pintats
 tan be com lats
 qu'elhas bastexan.
 192 Si us desconexen,
 vaga mal guany,
 pus que d'effany
 ne siats fora.

Ffinit es

64 bons : *una d ratllada abans de bons* | 80 *hiperm* | 170 *axap ratllat i corregit en axarop* | 173 d'elles : *della+delles canç* | 188 *retaulas* : *retauras* | 195 *ne* : *no*.

126 Joan Basset

Vers lauda lo qual conte dos versos simples, {f. 138v}
 e lo primer tracta lausors de Nostra Dona,
 l'altre muda novelh stil e es depreicatori
 a Deu sobre lo scisme, lo qual ha fet fra
 Basset, e ganya joya.

4 Amar, servir, honran, presan e tembre,
 fflors virginals, dev[o] tueug li gran mestre
 vostre sant cors ayros, valen, molt destre,
 pus fonch palays de Jhesus, que vench rembre,
 servan rayso per mays nostr'avantatge,
 compran ab sanch nostr'omanal linatge
 qu'era sotzmes al infernal desayre

8 pel malvat crim de nostre primer payre.

12 Eras perden mon repayre,
xantan ab votz argentina,
pus que fis volers m'enclina
16 a rrequerir-vos, salvayre,
humilmen, ab reverença,
supplich-vos, cap de babtisme,
que per vostra gran clamença
façats tost finar lo scisma.

20 Ploma d'aur fi ab mot depurat tempr
tENCH en lo punh cant vu[l]h de vos scriure
ab letres d'aur nobles lausors, pus viure
justamen vey tots celhs qui us fan azempre,
Mayres de Dieu, e miran su 'l retaula,
yeu vostra fas no say quins laus encaula
24 dela pentat, que y mir causa tan belha
que n peradis no crey hagats perelha.

28 Veray Dieu, a vos apelha
l'esperança del just poble, {f. 139r}
ez, offerin de lur moble,
cascus tots jorns s'aparelha
a sup[l]ichar ab gran cura
vostra poderiu altisma,
per que vos, mostran dretura,
32 ffassatz tost finar lo scisme.

36 Solhempnizar denan la vostra gesta
vey l'angel tuig pel voler del ministre
que 'ls sans scriu en solhempna registre,
ffonts que merce nos brulhats tostemps presta,
o clara luts, d'umilitats sterla!,
peyra no trop d'umilitat ni perla
40 qu'yeu affigur a vos, en cuy se lia
ses crims fis prests, humils Verges Maria.

44 Princeps d'auta senyoria,
li seraph plus net de vori
reclamo vostr'adjutori
ab vos ensemps cascun dia.
Adonchs, playe-us dins armari,

48 Senyor, cloure tot sofisme,
per que, venssen l'adverssari,
ffassats tost finar lo scisme.

Autors segrats, lo coratge m exemple {f. 139v}
per gran desduy remiran vostra forma,
tan, qu'yeu no m cuyt que sperits d'autre norma
52 ffos pus joyos dins la sancta cors ample;
e contemplan la conssegrada pasta
que torna carns com lo prevera y tasta,
de gaug sortesch ab grans plors fora mida,
56 exalsan ferm vos, que l'avetz noirida.

Beneys calzers, nostra vida
retorna, peccans, fort brava,
mas en mendra punt nos lava
60 vostra potestats complida
ab puritat sanguinosa,
la qual adoram, sanctisme,
pregan que, sens fe dubtosa,
64 ffessats tost finar lo scisma.

Com de sauber yeu trespassas Virgili,
reys autres mil dels pus soptils poetas,
e que m volgues David ab los prophetas
68 e tuig li san del vostra domicili,
purs lirs flayran, ensemps tuig una missa [sic]
bastan no son, de l'umilitat rica
que n vos floreix a dir ez a compondre
72 vers, pus vesen que no y basta dispondre.

Tornada (1) {f. 140r}

Belha ses frau, Ragina magniffica,
perdonats-m'o si mos vers falsiffica
res contra vos, e vulhats-me respondre
76 demostran com se pora mils spondre.

No foch plus joyos de pendre
l'esturç may dins verda plana
quez yeu soy per vos, on grana
80 devinitatz, que rescondre
volch subtilment tres persones
en sidonchs, leys dant regisme:

84 clam-vos qu'exaltar coronas
ffassats tost finar lo scisma.

Tornada (2)

88 Belha ses frau, gens falhones
gigatz al potz del abisme,
e prech-vos sens colps d'estones
ffassats tost finar lo scisme.

2 devo : deu (cfr. el comentari del passatge a VI.3 i la construcció idèntica a N121, vv. 2-3) | 23 causa : causar | 68 missa : la lliçó trenca l'estructura rímica (cfr. l'esmena avançada per Bohigas, 1988: 75: mica) | 74 mos : mors+mos canc.

127 Joan Basset

Ffra Basset Maldit {f. 140v}

4 Yeu vos requir, na ladria malvada,
me detz lo cor que m havets vos furtat
ffort falsament, ab granda malvestat,
usant d'ayço que sots acostumada,
e si no u feyts, iray a senyoria

8 -----
cridant fortment dret del layre de mon cor [sic]
de qu'yeu, caytiu, privat visch, ab dolor.

12 Ges no us penssets per vostra gran beudor,
m'espordiscats ne m fassats tan jueu
que gens no us gos demendar ço del meu
que m havets tolt en forma de traydor;
ans vos avis qu'ey vos daray un clam
denant la cort, qui demostrara l'am
16 ab que m havets lo cor axi ginyat,
e vos serets punida del barat.

20 Haya, jo us prech, vostra joch prou durat,
e no us burlets de me d'eres anan,
car, si me'n clam, no us ne riurets engan:
tal pag'auretz de vostra malvestat.
E sol que l meu yeu pogues recobrar,
ges no us dubtets eu vos vag'acusar;

24 mes, car ses cor yeu viure no poria,
fforça m'es gran que prena qualque via.

Jats vos siats la plus belha que sia, {f. 141r}
si no m voletz, yeu aytanpauch vos vu[[l]h,
28 si mal perdats vostra falaguer hulh
ab que m faris ten fort lo primer dia;
car be sab Deu no m curava de vos,
mas vostr'esguart, ab enginy cautelos
32 axi m lença soptamen mon coratge
que, no say com, me caygui en servatge.

Pus me tingues jus vostre vesselhatge,
n'avets jugat tots jorns a la pilota,
36 ez a la fi m'avets dada tal sota,
disen que m lunny de vos en mal viatge;
e no m voletz restituhir lo cor
per metre m mils lo cap al derrador;
40 d'on vos dich clar, na falça desleyals,
que certamen vos menten los senyals.

Tornada

Jats que de vos non haya sino mals,
enquer no vulh vostr'anima pardats,
44 ans desig fort mon dan satisfessats
per squivar les penes infernals.

7 *hiperm* | 10 *jueu* : *sm* sobre un mot anterior il *legible* | 17 *us* : *sm* | 15 *axi* : *sm* | 24
qualque : *sm* | 39 *na* : *la* a escrita per *sm* | 44 *squivar les* : *sm*.

128 Joan Basset

Ffra Basset Maldit {f. 141v}

Pus havetz bondat despesa,
ffora, fora, cautelosa!,
4 no vegam pus vostr'aulesa
dins la ciutat valarosa.

Incessanment de vos brulha

malvestats, ab tal cautela,
qu'e tots vents girats la vela:
8 pus encontrets qui us aculha.
No curats de saviesa,
ans fugits molt furiosa
a tota leyal destresa,
12 e sots de mal abondosa.

Ffalçament legits doctrina
a tots celhs qu'a vos s'ecosta,
del pla saubets tornar costa
16 e, per tant, vos dich regina
de barats; mas de belhesa
perdrets la venda famosa
entre ls bons qui fan empresa
20 obtenin vida joyosa.

Dignamens portats l'empremta {f. 142r}
gorradora, qui tants clucha;
d'or fi tornats or de Lucha
24 ab frau qui tostemps vos tempta.
Tan punyts en gran nicesa
que podets viure dubtosa
d'aver eternal riquesa,
28 na cerp cruzel, verinosa.

Tornada

Quan mes pens vostra malesa,
dona falssa, criminosa,
una poca de bonesa
32 no us trop, na maliciosa.

14 s'ecosta : se costa | 31 pocha : bocha+pocha *canc.*

129 Joan Basset

Cobla sparça Basset

Belhs mils sospirs vos fau tot jorn de renda,
belha ses frau, per leyal benvolença,

4 despuys que vos, ab notable potença,
me fayts delir dins l'amorosa tenda
on crit merce denant vostra ccelhença
tan humilmen com raquer amor fina,
8 sperant, las, de vos tal medicina
com deu haver qui us ama sens falhença.

130 Joan Basset

Ffra Basset Sparça

{f. 142v}

4 Ab fin voler vos am, senyora belha,
tan lialmen com requer amor francha,
per ço us present de barbena una branca
e us do l bon jorn per ventura novelha.
E sapiats que del meu cors ez arma
8 podets vos far a tota vostra guisa,
per que l meu cor d'autr'amor de desarma
sino de vos, per qui mantench divisa.

3 barbena : barbera a amb la r interliniada, tot ratllat i corregit en barbena.

{f. 143rv}

Foli en blanc.

131 Pardo (cfr. N 84)

Pardo

{f. 144r}

4 Layaltats vol e bon dreg me comanda,
amors me punch e desirs ma flagelha,
temps ho requer e raysos m'o cosselha
ques en chantan vostra lausar expanda
en cest gay jorn del proz sant Velanti,
que bos spers me dits que no m retraya
8 de vos amar e servir de cor fi,
car ab merce fara garir me playa.

Li auzelhet vey que per semblan festa

menon gran joy pels prats e pels boscatges
per fin'amors, qui 'ls dona gays coratges,
12 de dos en dos, quez us no se'n arresta.
Donchs yeu trop mils dey jausir e xantar
amor lausan, que m da vida joyosa,
e los meus hulhs, qu'an be saubut triar
16 d'amar, servir dompna tan valerosa.

Dompna jentils, sus totes agrediva,
be crey hagats conaxença complida
que us am e us tem e us vulh mays que ma vida,
20 e no creuray senes vos mon cor viva,
car enaxi m'an reliat e pres
vostre beutats e vostra captenença,
ez am-vos tant, mays que 'l mon altra res,
24 que res no m plats mas ço qu'a vos agença.

Fflore excelhents, vostra gaya semblança {f. 144v}
vey per semblan jus mon cor nuyt e dia,
e sovin pes que d'amar vos soplia,
28 e que 'l donats d'amor bona speranza.
E ladonchs [suy] mis en tal jausimen
que dins lo cors lo cor me saut'e m vola,
mas quant yeu vey falssat lo pe[n]ssamen,
32 muyr de gran dol e res no m aco[n]sola.

Sens e beutats ez onesta manera,
ffranchs aculhirs, joven e gentilesa,
valors e pretz, gays comports e franquesa,
36 ffay de vos cim, govern, mur e barrera.
Q[ue] no us soffray mays un pauch de merce,
per que s gran dan que yço vos defalhescha,
e ges no crey, lha on ha tant de be,
40 que n algun temps merce no y reverdescha.

Fflums de coffort, quant de vos mi sove
suy yeu ten gays que 'l cor me bat e m trescha,
per que us offir mon voler e ma fe,
44 que us serviray fins que l'arma partescha.

132 Jordi de sant Jordi (cfr. N 79)

Cobla esparça

{f. 145r}

No m'asaut d'om que n'tots afars no sia
leyals e purs com la fina romana,
4 ne m'asalt d'om que sinch jorns la setmana
ment en sos dits e vol ab drutz paria;
ne m'asalt d'om que m'lev ploma ne palha
de mon vestir, ne s'jacta de batalha,
8 ne m'asaut d'om qui no haga vergonya,
car de tot past fay guorga com segonya.

133 Sant Jordi (cfr. N 80)

Sparça

Ja dona l' mon no m'fara del blanch groch
d'eres anan, per be que fos sauben,
4 ans suy en punt de far-ne segrament
que res de l'ey no m'acost ne no m'toch
si totes son de tal merxanteria;
mes no u crey pas, ne creser no u volria,
8 ne creu tenpauch vulhon totes falhir,
mas les de mes falhen, a mon albir.

Amors, amors, be s'folhs qui n'vos se fia
ni n'dona l' mon qui per molts se cambia;
12 que cel vos ha, qui menys vos vol ni us quir,
e celh vos pert, qui us vol tostemp servir.

134 Pere II de Catalunya-Aragó (cfr. N 81)

Tanço

{f. 145v}

Can vey en Peyronet ploran
venir ab n'Arnau tritxador,
4 de tots mes amichs hay pasor
e demande ls ab regart gran:
«Diats, amichs, ¿e com stan
mey payres e l'Rey, mon senhor?

8 Si us han fay[t] onta ne dan,
ni havets trobats robadors,
diats-ho, car vengar-vos an
mant homs que sia de valors,
12 e tornats vostre plor en chan
e parlem d'armes e d'amors».

«Major pasar hagues entan
com vis fugir en mil sols d'or
can la bandera de color
16 d'Anglasola vos vis denan,
seny'en Peyres, patz ab aytan
pusch dir a bon entenedor.

20 D'Englasola trasques entan, {f. 146r}
senyer, li vostra posador
a despit ez a desonor,
e no li havets fayt deman
24 per qu'yeu hich suy venguts ploran
ez ab mi n'Arnau tritxador».

1 Peironet : *la t escrita sobre una lletra anterior il·legible.* | 13 i 19 entan : en tan.

135 Rigaut de Berbezill (cfr. N 82)

Autre

Atressi com l'oriffans, |
que quant chay no s pot levar
tro li autruy ab lur cridar |
4 de lur votz lo leven sus,
ez yeu vu[l]h segre aquelh us,
car mon maltrayt m'es ten greus e pesans
que si la cort del Puy e li bobans
8 e ls verays prechs dels leyals amadors
no m relevon, ja may no seray sors,
qui lh diguesson per me clamar merce
lay on preyar ne merces no m val re.

12 E ss'eu per los fis amans | {f. 146v}

no pusch en joy tornar,
per tostemps laix mon cantar, |
que de mi no y ha ren plus,
16 an[s] viuray si co l resclus,
sol, ses solaç, qu'aytals es mon talans,
e ma vida m'es enoys e afanys,
e joys m'es dols, e plasers m'es dolors,
20 qu'ieu no suy ges de la maynera d'ors:
que, qui be l bat ni l te vil ses merce,
il engruyse e meylhur e reve.

A tot lo mon suy clamans |
24 do me de prop parlar,
e ss'eu pogues contrefar |
fenix, que no s mas us,
que s'art e puyssessor sus,
28 yeu m'arsera, car suy ten malanans
e mos fals dits monsongiers e truans,
ressucitants en suspirs ez en plors
lay on beutatz e joven e valors
32 ez, que no l fal mays un pauch de merce
que no y sion assemblat tot li be.

Ben say qu'amors es ten grans |
que leu mi pot donar
36 s'eu falh per sobre mar |
ne remey com Dedalus,
que dis qu'elh era Jhesus
e vol volar al cel lo trecuydats,
40 mas Dieu baxech l'argulh e lor bobans;
e mos ergolhs no es res mas amors,
per que merce mi deu ben far socors,
que n mants lochs es que raysos venç merce
44 en lochs on dreytz ne rayso no val re.

Ma cansoneta degr'anar | {f. 147r}
lay on yeu no gos anar
ne ab dreytz hulhs sguardar , |
48 tan suy conquez es aclus,
e ja hom no mi acus
mas ma dompna, on son fuyts dos ans;
ar torn a vos, doloros e plorans,
52 ayçi co l cerff que cant ha fayt son cors
torna morir als crits dels cassadors:

aysi torn yeu, dompna, vostra merce,
mas vos no us cal, qua de mors no us sove.

56 Tal senyor hay, en que ha tant de be,
que l jorn que l vey no pusch felhir en re.

36 s'eu : sen.

{f. 147v}

En blanc.

136 Ponç d'Ortafà (cfr. N 87)

Riambautz de vaqueres

{f. 148r}

4 Si n'ay perdut mon sauber
qu'a penes say on m'estau,
ne d'on vench ne vas on vau,
ni que m fau lo jorn e l cer;
e suy d'eytal captenensa
que no vetlh ne pux dormir,
ni m platz viure ne morir,
8 ni mal ni bes no m'agença.

12 On per pauch no m desesper
o no m ret monge d'en Gau,
o no m met dins una frau
on hom no m posques veser;
car trasit suy en cresença
per celha qu'yeu tant desir,
qui m fay esperan languir:
16 tan mi frany se covinença.

20 Ja may no pux joy haver
ni star un jorn susau,
pus midons m'a solaç brau
e m gita a no xaler.
No say d'on m'age guirença,
car puy me pes ni m albir
quo l pusque ab grat servir,
24 adonchs crex sa malvolença.

A gran tort me fay doler, {f. 148v}
e si'eu pendut en trau
s'anch puys sigue altr'esclau;
28 puys me pres en son poder
no fiu endret lieys falhença,
mas sol d'aytan com m'albir
com la tem e n haus ben dir,
32 e car li port benvolença.

Per res no m puix abstenher
que no l'am e no la lou,
car la jencer qu'anch vissau
36 es, e non ment, abans dich ver;
amb que preses pen[e]dença
dels turmens que m fay soffrir,
e si s denya convertir,
40 er complida sa valença.
Eu suy celh qui fau temença
e say celar e cobrir
mils qu'autre dir ni grasir
44 qui m fay socors ne valença.

36 *hiperm* (cfr. N 87).

137 Guerau de Massanet

Guerau de Massanet {f. 150r}

Amoros joy mi renovelha
qui m fay gayamen xentar
y en vos, dompna, solessar
4 miran la flor de l'ametlha.

Per fin'amors naix e fulha
dins lo meu cor una branca
que tot cossir me despulha
8 contemplan vos, dompna ffrancha.
Donchs, obritz-me vostra cetlha,
honestamen, liri clar,
que b vos me vulh alegrar
12 miran la flor de l'ametlha.

Gran penssamen se prepara
denan meritosa joya
cant m'esguart la vostra cara
16 que per gran beutat s'enjoya;
e donchs, pus mos volers vetlha
en vos servir ez honrar,
dega-y de mi recordar,
20 miran la flor de l'ametlha.

Pratz floritz per gentilesa {f. 150v}
ez enclaus de nobles arbres,
valgue'm vostra bonesa
24 e levatz-me dels fretz marbres,
que james sancta Mercelha
no vol mays Jesus honrar
com yeu fas vos, ni lausar,
28 miran la flor de l'amenlha.

Tornada

Corals blanchs, dins vostra quelha
honestamen vulh star,
e nostr'amor conservar
32 miran la flor de l'amenlha.

1 *hiperm* | 9 vostra : *sm* | 23 *hipom*.

{f. 151r}

En blanc.

N 138 Jaume Rovira-Bernat de Mallorca

Tenço feta entre en Jachme Rovira e Bernat {f. 151v}
de Mallorgues l'any MCCCLXXXVI

Seny'en Bernatz, dues puncelhas say
eguals de pretz, de bondat, de riquesa,
e l'urs donzelhs d'amar l'una se presa,
4 mas elha ges no l vol ne l te per gay.

L'autra vos dich que l'ama coralmen,
d'on grans servirs le fay ses mesura,
ez elh en re de mar liey no se cura.
8 Diatz-me leu: ¿de qui s deu far serven?

Jachme

Responch-vos doncs, pus que ve l temps de may,
Jaymes isnelhs Rovira, ples d'abtesa:
l'escuder gay, complitz de gentilesa,
12 pusqu'elha l vol, sembla m quez ella l play;
tant, qu'yeu vos dich mon afar de present:
la quez elh platz, ges de liey no n ha cura,
ans nueyt e jorn fa d'aquelh sa rencura:
16 delan me, trits deu estr'obedien.

Bernatz

Qui los joyelhs d'amor vol haver may,
fferms e leyls deu star ab gayesa,
e si no u es, tota res lo meyspresa,
20 e pus amor pert lo seu nom veray;
per que mi par que l donzelh fermamen
deu mils servir la que vol d'amor pura,
e no curant si be s mostrara dura,
24 car trebalhs grans venç affany veramen.

Jachme

{f. 152r}

Totz fis ayman, de bon cor mantindray,
en fayts subtil, ses neguna falcesa,
per sustenir femna que b saviesa
28 vol fin'amor, per cert deffensaray;
car no deu hom perlar fentamen
d'amor leyal ab gent d'auta natura,
mas ajudar, si com ditz l'Escriptura,
32 cel quez, amatz, deu amar leyalmen.

Bernatz

Lo deus d'amor tempta ls ayman deçay
si trobara dins lur cor fortelesa,
com Jhesus fech a Joch ab gran empresa;
36 per que lh donzelh no deu haver smay

d'amar sidonchs pro, sciença perden,
la qual mot fort rem tota criatura,
e deu haver esper dins sa clausura,
40 car Deu no falh als sperans fortmen.

Jachme

Qui vol muntar pus alt qu'e Deus no play,
no s fis aymans ni viu ges ab franquesa
can li defalh lo sen e saviesa;
44 qui munta mays que no deu, trop bays cay,
si com ha dit Jhesus al mandamen:
quez ama Dieu qui ama per dretxura
e no fazent az altra fortfatxura:
48 pus qu'amatz es, deu amar fizelmen.

Bernatz Endressa

{f. 152v}

Mos jutges proz en aquest pertimen
sera, si 'l platz, dreg seguin d'amor pura,
le sen Germa de Gontaut, on atura
52 granda valors e bontatz eysamen.

Jachme

Mossen Ramon, qu'e bon entendimen,
Galbarra, vulh, sens naguna rancura,
per la meu part, car ha testa madura,
56 que ns fara dar en breu lo jutgamen.

Bernatz

Sentença donada per los jutges, ço es los ·vii·
mantenidors de Tholosa, lo jorn de Sancta
Creu de may, ab la qual fon condempnat Bernatz

Nos, jutges per vos elegitz,
vostres proces vists e legits,
haut conselh de grans senyors,
60 cavalliers, burgues e doctors,
sperts en la gaya sciença,
la qual al fis aymans agença,
e sisens en part tribunal

64 ins la mayso comunal
on sera nostre jutgamen,
ffasen dretxura claramen,
lis sants Avengelis denan,
68 ab nostres mans dretxes senyan, {f. 153r}
ni ces [*sic*] hulhs vesen equitat,
dizen qu'aycelh anamorat
deu amar liey qu'ez aman fort,
72 serven de bon cor tro la mort;
car, lonch temps aman e serven,
ffara vinclar l'entendimen
d'aycelha que no l vol amar,
76 car, per servir ez amb preguar
Dieus, ez auzits lo peccador.
Donchs, segons l'us de fin'amor,
no le'n deu gens desemperar,
80 mas tostemps servir ez honrar,
car amant, contra son voler,
d'altre no deu haver plaser.
E per ço la sentença dam
84 ez en les despeses condempnam
en Bernat, car ha mal causit.
Axi vos havem diffinit
nostre proces al Cocistori,
88 denant les gens notori.
Dades foran al mes de may,
lo jorn que l'auzel son gay,
en l'any de Deu mil e ccc ;
92 ladonchs corrien, veramens,
affigint-hi vuytanta-seys
sapiatz, ni mas mi menys.

Ffinit

6 *hipom* | trits : critz+crits *canc* | 33 deçay : daçay+deçay *canc* | 46 ama : amar | 60
una d ratllada abans de burgues | 88 *hipom*.

139 Anònim

Dictat antich

{f. 153v}

E quant m'es greu quant no remir
 vostra bel cors, qui m fa lenguir
 soven penssar en la beutat,
 4 d'on mantes vetz me'n ve desir
 que me'n pogues un pauch plavir
 per far enoy e tot desgrat
 al descortes
 8 qui m ha repres
 de vos amar,
 qui etz la res
 a qui am mes
 12 e dey presar
 e far plaser
 al cor enter
 e vertader,
 16 pus qu'ab voler
 me suy tostemps a vos sotsmes,
 e luy a pres
 lo jorn, la nuyt e l'alba.

20 Hom ha retr[e]t de vos vesser
 l'envegos falç e lausenger
 ab son saber mal e ginyos,
 mas pus en elh no ha poder
 24 de far-me perdre lo voler,
 ne sperança qu'e en vos,
 amar vos ay
 a son despit,
 28 e viure gay
 aysi com say,
 de gran delit {f. 154r}
 e ben conten;
 32 si tot soven
 no suy presen,
 haver l'enten,
 belha presan, prous e valen,
 36 qui manta gen
 disir'aver un'alba.

finit

140 Anònim

Disputa del hulh ab lo cor, e parla primer lo cor.

Ay hulhs traydors, com m'avets trayts,
no say per que!
A cor, lo greu affany soffris
4 qui s fay per be.
Ay hulhs, qui pot soffrir afan
senes raysos?
A cor, nulh be ses algun dan
8 no val un boto.
Ay hulhs, a que bes apelhats?
Vulhats-m'o dir.
A cor, esser de dompn'amatz
12 qui s play servir. {f. 154v}
Ay hulhs, servir be m play de grat
si m deu valer.
A cor, com m'avetz demostrat
16 qui es loguer!
Ay hulhs, com yeu vulh esser cert
de mon treball!
A cor, james servir no s pert
20 ne be deffalh.
Ay hulhs, donchs que dey fayre
si muyr languin?
A cor, no us vulhats ges strayre
24 aman, languin.
Ay hulhs, si muyr per ben amar,
¿qui n haura tort?
A cor, no us vulhats desperar
28 ne temats mort.

ffinit

8 *hiperm.*

141 Anònim

Canço {f. 155r}

Totes ensemps no valan tant com una,
dompnes del mon, si fossen mil tants mes;

4 e si us dich clar que no n sera james,
car xascun jorn de las vint parts la una,
de pretz, d'onor, de laus, de cortesia
sus les milhors ha ten gran senyoria
que val e pot ez enten aytan,
8 d'on manta gen li va merce claman.

Sa belha fas lutz com de nuyt la luna
ab lo clar vis qui, miran luy, apres
home del mon hauria tost conques
12 de sol hixen fins que s pona la luna;
tan com nexen en luy gran milhoria,
que no es nat ne nexer no poria
que pus presan pusques ver de mil an,
16 d'on mante gen li va merce claman.

Blanqu'es co l sol, e no penssets que bruna,
qu'axi relhutz, e tot quan l'esta pres,
que del belh jorn faria, si s volgues,
20 tornar la nuyt, que ses nuvol es bruna,
a la claror; gran host si armaria
del taburla qui fon en la Turquia;
e nquer n'a mays quez yeu no vau comptan,
24 d'on manta gen li va merce claman.

Be es rayso, pus ho vol la fortuna, {f. 155v}
que les milhor fossen a ley sotsmes,
e las pigors a tot quant al mon es
28 ffacen trahut a celha qui fortuna
ha tramuntat e mes en la paria
dels cherubins, la nauta companyia
angelical, qui dins lo cel stan,
32 d'on manta gen li va merce claman.

Tornada

Dompna valen, en res cug dir falcia
de vos lausar per la milhor que sia
en aycest mon, ne y sera d'er'anan,
36 d'on manta gen li va merce claman.

Endressa

Al serestiers privatz de bona fes,

40 que, si infel fos, axi com vos es,
dones ez homs l'anaren lapidan,
d'on manta gen li va merce claman.

11 conques : conquest *amb la t ratllada* | 17 no : *interliniat* | 20 nuvol : nuuvol | 37
al : als.

142 Anònim

Autra

{f. 156r}

4 D'un xipelet de ·vii· flors enramat
vos fau presen pel vostra cap garnir,
e son les flors: la blancha flor de lir,
l'autra gessem, plena de gran beutat,
la terça es una belh'anglantina,
la quarta es la gentil clavelina,
8 la quinta es viola ben olen,
les autres son gaug e rosa brulhen.

12 Del liri flor s'enten quez ets molt belha,
e del gessem s'enten que sots molt blancha;
l'anglantina, qu'etz conaxens e francha;
e del clavelh, qu'etz ferma ses parelha;
acompar [a] la viola saber,
e la del gaug que sots blanda per ver;
16 lo roser es quez aculhir sabetz
de totes gents, segons valen lur pretz.

20 Margarida, lo xipelet vos do,
gay ez ysnelh, per dur sobre la testa,
quez aut de flor, de flors deu esser lesta,
e vos, belha, prenets-lo si us par bo;
be que milhor lo merexets cent tan,
no guardan elh mas so ·l bon telan
24 qu'ay de servir vostre cors avinen,
valens e belh, grasit de tota gen.

Tornada

Belha dompna, vostra cors ben stan
enten e pot e sab e val aytan,
que tot lo mon n'es d'uymay conaxen:

28 de mi us recort, qui son vostre sirven.

8 autres : *hautres amb la h ratllada* | 13 *hipom* | 23 *an ratllat i corregit en avinen*.

143 Anònim

Autra

{f. 156v}

4 Eres quan vey los arbres gen florir
e 'ls playen [*sic*] tots reverdir e fulhar,
e 'ls auselletz pels verts brondelhs xantar,
e l'aura forts en dolç temps convertir;
pres ay voler, en aycest temps gentil,
ffar novelh xants, verses, dances e rims
de vos, midons, qu'etz de gayesa scims,
8 e d'onestat vuy tenits gay stil.

12 De vos pux dir qu'avetz milhaners mil
de tals virtuts qu'altre 'l mon no y ha cen,
del meu semblan, per quez amors s'enten
hagats honor dins sa cort baronil;
e no cuyt fort vici de sobrelaus
si vostres pretz spandesc e presich,
car pus n'avetz quez en mon xant no dich,
16 per lo gran be que dins vos s'es enclaus.

20 Per que tenits en vostres mans les claus
de ffin'amors, ab c'obrits los cors durs,
alleugan-los de beuratges mot purs
del vostre sguard, qu'es axarop susaus;
e revolvetz gayes flors ab blanchs lirs
sus vostre fas, mirant vostra beutat,
si que tenu l'ome qui us veu ausat
24 ab vostres hulhs reffulgens com saffirs.

32 Tots homs qui us vey fayts anar a regirs,
encepegan ab coratge volon,
cuydan siats del cel venguda 'l mon,
contemplan vos ab sobiran desirs,
e disen tug quez ab granda furor
vos formech Dieus, mays que fonch un gran tort,
natura, com vos sotsmes a la mort,

{f. 157r}

36 car de bontat no n ha vista melhor.

Grand'onor prenc com m'apelh servidor
d'un cors dotat de ten insignes laus,
mas cuyt morir pus que perlar no us haus,
40 ne joy haver, d'un soffrir gran dolor;
mas si Deu vol que d'esta flama gran
que l meu cor art, vos do gualque simbelh
que affranquis: lo vostra cors yselh
44 ab dolç repaus staray sogornan.

Tornada

Cims de virtutz, sopley-vos que l intran
del gay abril me fassats un xipelh
de fulhes verts, ho de flors un ramelh,
48 car al presen no us fau de pus deman.

19 mot : mos+mot *canc* | 23 ten *ratllat i corregit en teniu*.

144 Joseta

Joseta

{f. 157v}

Tot lo voler,
lo pretz e lo saber
que n mes xansos
4 pusque algus veser,
prenc yeu de vos,
dona, qui m fayts valer
en xascun loch
8 trop mays que no solia,
de l'ora nçay
que us prengui per aymia.

Car lo poder
12 qu'avets es ten sobrer
e valaros,
que fay esser plasenter
tot amoros
16 qu'on vos puxa ser,

20 e sol que toch
en re que vostra sia,
li fuig smay
e l ve tot'alegria.

24 Lo jorn primer
qu'yeu vi lo captener
de vostre cors,
no m pogui retener
vostre no fos
del tot, ses retraher,
28 de que ten grog
torni, que no m sabia
pertir de lay
on vostra cors sesia.

32 A mon parer, {f. 158r}
senyora, degretz esser
d'un regordos,
per ço com del grosser
ffayts gracios,
36 ardit e vertader;
e mays que l foch,
qui bon aur del mal tria,
del no veray
40 triats tota falcia.

44 Donchs be deig fer
so que us vingua n plaser
tota sesos,
com fay lo feudater
leyal e bos
con son senyor lo quer;
48 e que no poch,
un se vol quan stia,
vostre gay cors
bendiga nueyt e dia.

Tornada

52 Mon gentil cavalher,
com suy en loch
que us pux veser tot dia,
semble m que lay

en paradís stia.

145 Anònim

Vers d'amor de que s ganya
la violeta en Tholosa

{f. 158v}

4 Puys per amors fis pretz es mantenguts
e per amors grana valors e crexs
com noyrimen de l'aygue pren lo peys,
aysi d'emor fis pretz reseb virtutz,
e per amor tots mals es repremuts,
e per amor tots vils fayts se desteny;
8 per ço d'amor ja may pertir no m queri
car per amors mays bes sper haver-i:
donchs per amor es hom de be fazitz
car amor es de tots bos aips rasits.

12 D'amors dexten e nays humilitats
com del solelh la clartat del jorn nays,
car los humils noyreys amor e pays
co l payres bos fay le filhs ben sanatz,
e cura poch dels folhs vicis e fatz,
16 car de foudatz en lor ditz fan relaytz.
Tot atressi leyals amors avida
humilitat e tot argulh oblida,
car per amors Dieu tant s'umiliech
20 que, de senyor, humils servens tornech.

Amors del tot averesa delis
e per amors es totz homs franchs e larchs,
e per amors despen hom solchs amarchs
24 e si mateys de franquesa guarnis.
Amors vol fort los franchs e l'enantis,
e los avars cofon e ls dona carchs,
car de tots mals es rasits averesa;
28 mas cims e rams es amors de franquesa,
car Jhesuxrist per amors la sieu sanch
mot larguamen scampech ses stanch.

{f. 159r}

32 Amors requir castedat e la vol
e nulhs vils fayts no l plats ni l vol entorn;

d'amor no s part castedat sol un jorn,
e quant ho fay no es amors tot sol;
car fin'amors per castedat ben hol
36 e creximen ne reseb e sojorn.
Ses castedat no es amors fina
ans es ses liey desleyal e mesquina,
que l sieu nom pert ses castedat amors
40 car adonchs es son dreig nom amoros [sic].

En amors es gaugs e tots alagriers {f. 159v}
qui, nuyt e jorn, sofrany san s'i reculh;
ira no ls platz intrar dins son capdulh,
44 car d'ira pren amors gran destorbers:
ira despart dos amichs plasentiers
co l solelh fay lo ros desus l'aut fulh;
amors corals diversos cors ajusta
48 los quals tornar fay de voluntat justa,
car amors es us dolç volers ses plus
qui rencor frany e patz met al dessus.

Amors te n car temprança sus tot for
52 e munta n aut me fera sus al cim,
e non pot l'uys pendre si be de prim;
non ha fauzatz en amor fer lo cor.
Amor del tot senes temprança mor
56 com Abels fe per l'ira de Cahim;
amors destrux e coffon glotonia,
sa filha vol abstenença que sia:
los abstenents reseb amors per filhs
60 e ls fay jausens e ls garde de perilh.

D'envega ret amors los aymans purs,
e dels fortzfayts los coratges despeny;
d'amor fizel ses feny los depeny,
64 de caritat los pausa en loch de murs;
e ls malvats cors, d'envege ples, e durs
com es aquelh qui per sems lauses feny,
no vol star, car amors quaix ressembla,
68 sus caritat, la fulha: tan be trembla,
car d'amors es caritatz fundamentz
e ses de ley no dura longuamentz.

Amors presech pigresa ses repaus {f. 160r}

72 co i lehos fa la cassa per gran fam,
car atressi com lo mon per Adam
ffon de peccats environat de claus,
aysi vilmens pigresa te enclaus
76 los ocios que no volo un ram.
Amors capte perseverança bona
per la qual pren amors de pretz corona,
car de totz pretz es caps e fos e fis
80 e ses de lieys non es degus bos fis.

En tal amor nulha re no s'i frany
car negun be non es meny ni defalh:
aytal amors es senes tot treball,
84 car tot affany e tot mal fayt reffrany.
D'aytal amors fis aymans no s complany
e, quant ho fay, ha d'amors gran menysfalh;
d'eytal amor hom deu amar ses falha,
88 per tal amor hom quaix ab Deu s'agualha,
nulh'autr'amor no val un cech ramelh
car hom se pert que cres en fals simbelh.

Tornada

92 Mon belh sguard, si presatz una palha
mon vers monay e ja Deus unque m valha [*sic*]
si als he de ffer, vostre cors ysnelh [*sic*]
mas que vulhatz que us am e us sia belh.

38 liey : lyey+ljei *canc* | 72 una g ratllada i corregida en cassa | 87 amor interliniat |
92 unque m : vnquem.

160v}

{f.

En blanc.

146 Pere Tresfort

P. Tresfort

{f. 161r}

Jovencelhs qui no a ymia

4 ni sech amoros stil,
com visques anys quatre mil
no fara ren de valia.

8 Senyoras d'auta semença,
ffin'amors es ten valens
que milhora cors e bens
e fay l'om de reverença;
e qui dreig va per sa via
son cors fflach noyrex gentil,
12 e refay en bo l'om vil
per sa granda maestria.

16 Amors, d'ome pech fay destre,
atressi de paubre rich,
larch de croy, e gay d'inich,
e de savays, abte meestre;
noyrins d'aps e cortesia
criatura juvenil,
20 e fay dormir ab rafil
en lit de mayritz tot dia.

24 Donchs, vulhats d'amor l'ampresa {f. 161v}
per ses joyes gasanyar,
e far-vos ha coronar
en sa cort de gran noblesa,
comensan ab milhoria
en lo mes qui ve d'abril,
e traurets de la conil [sic]
28 lebra, quant dormir volrria.

Tornada

32 De virtutz claus: la paria
de vostre cors femenil
me fay viur'ab lunh exil
de tot laig vici que sia.

19 rafil : rafilh *amb la h ratllada* | 27 de la : delha *amb la h raspada* (tot i que el sentit dels vv. 27-28 és clar, algun problema de transmissió n'enterboleix la sintaxi) | 31 fay : fan.

147 Pere Tresfort

Pere Tresfort

{f. 162r}

4 Ab fletxes d'aur untatz d'erb'amorosa,
dona gentils, m'avetz al cor ferit
si fort que n re no prech gaug ne delit
mas en veser vostre fas graciosa,
per que us offir amb tota reverença
lo cor e l cors e tot quant Deus m'a dat,
8 suplican vos que u acceptets de grat
e que m fassatz de vostra mor valença.

Tornada

12 Tant ami ja vostra belha presença
que no desir d'autres lur amistat
ne m platz en re lur capteny ni beutat,
ans les menyspreu de lega captinença.

{f. 162v}

En blanc.

148 Jordi de Sant Jordi

L'estat d'onor e d'amor que feu mossen Jordi

{f. 163r}

4 No pot ren dir ne far que be stia
lunch homs si donchs ja d'amor non es pres;
per que l meu seny d'amor trop se desvia,
qui s part d'amor tant quant pot dur l'arnes
nez hage l cors per faytz de gentilesa,
car mils n'es pros e cobegans d'onor
8 e s sent pus tart sa joventut despesa
e sab triar del mon tot lo milhor.

Honor

12 E perque mils la rayso si'entesa,
dich que miretz los bandegats d'amor,
e veyretz com han lur cor en riquesa
e van fugen de pretz e de valhor,

16 e may los platz, si no per guany, despendre;
entre los pros tart los veyretz star:
tot lur deport es en comprar e vendre
e no ·ls scay si volon d'als perlar.

Amor

20 Mas celhs qu'amor vol per son home pendre,
tot son pret met en veray pretz muntar,
e no ·l veyrets a dir viltats dexendre
per nulha re, ne de leigs fayts obrar;
en als no nten ne met engeny ne cura
24 mas com a tots se puxa far gresir;
despendra ·l play, e dar ultra mesura,
per que cascu vulha de luy ben dir.

Honor

{f. 163v}

28 E no tem gens paubretatz ne freytura
ne nten qu'a menys puscha lunh temps venir,
car son cor es enraquits d'amor pura
tal que ja may no ·l lays enpobresir,
anans pençar lo fay ses tota falha
en ten auts fayts d'on puscha sustener
32 lo seu stat, e no tem ges batalha,
guerra ne brug per aycelhs mantener.

Amor

36 No ·l fal arnes, rocis ne res que ·l valha,
aur nez argent, per far home valer;
qu'amors, qui ·l te de s'amorosa tralha,
li fay donar trestot quant ha mester,
ho ·l dona ngeny ab que n sab leumen trayre
ses blasme lunh, per que viu abondos
40 de bens, ab joy plus que rey ne mperayre,
ez ayço tant com elh es amoros.

Honor

44 Ez enquer mays: tart lo veyretz retrayre
de ben portar son gentil cors joyos,
e sera vielhs e no presera gayra
portar l'arnes ne viure cossiros;

de moltes gents say qu'aura l'amistança,
d'on m'es semblan prenda ·l millhor del mon,
48 car viu en laus, en pretz ez en bobança,
e ·ls altres morts qui d'est mester no son.

Amor

{f. 164r}

Donchs, celhs qui cau en ten auta balança
com es d'amor, qui fay pugar amon,
ffins que ja ·s veu en vielha liança
52 non deu partir, car del tot se coffon
e z destreny fort e s'envelex e muda
sos bens en mals, e sa virtut dechay,
e no u conex tro ·s veu testa canuda,
56 gros e fexuchs, tal qu'e dompna desplay.

Honor

Per que dich mays: celhs qu'a dona perduda
ges ab tort sieu o d'ella que no ·l play,
per tal qu'amor hag'en lay retenguda
60 ne deu querir un'altr'en poch d'espay;
car si no u fa, en dir mal se delita,
com cels qui es d'amar desafeynats;
e cert, val pus sa viltat sia scrita
64 que far anuy a celhs qu'es ben amatz.

Endressa

Als princeps nauts, poderos, on habita
pretz e valor, car es d'onor armats,
mon vers tramet, qui no plats a s'ermita
68 clergua ni lech, si no ·s d'amor tocatz.

Tornada

Reyna d'onor, excelhents Margarita,
yeu crey qu'amar altruy ne me no us plats:
pus qu'yeu vos ay sobre totes scrita,
72 vos amare tan com aytal siatz.

4 qui ·s : *tacat* | 10 dich: *dach* | 16 scay : *stay* | 19 *una a ratllada abans de a dir* | 20
fats *ratllat i corregit en fayts* | 28 lays enpobresir : *laysen pobresir, les lletres ir*

escrites sobre una a anterior | 31 una t ratllada abans de no | 38 lunch ratllat i corregit en lunh | 45 gents : la t interliniada | 47 en : em+en canc | 59 te ratllat i corregit en retenguda.

1 Jordi de Sant Jordi (cfr. N 1)

Autre Jordi

{f. 164v}

4 Dompna, tot jorn vos vau preyan
que m retingats per servidor,
e vos disets que dreyta mor
no us port si com de fin aman,
mas ab engan
que n outra part ay mon voler,
e que no us cuyt dar entenden
8 aur per argen;
mas veramen
escus'avetz da mal deuter.

12 Car vos sabetz, certes, lo ver,
e conexets m'entencio,
si co'l malalt qui per rayso
lo metge conex que soffer
mal vertader;
16 e vos no vey, per molt que jur
ne me'n blastom, que me'n credats,
ans vos trufats
dels temps passats:
20 de jorn en jorn feu-me tal fur.

24 Dompna, trop mays que no me'n cur
vos [am] e mils que no say dir,
si no u fay prey Dieu morir
me vegats pigor que taffur.
Donchs, ¿per que dur
me fayts tants mals?, pus vesets be
mon fin voler que n vos s'es mes,
28 que mal que m pes
axi m te pres
que d'altre no m cur ne m sove.

Com s'ha explicat a II.b, la segona meitat del poema es troba en l'actual f. 1 del ms. 7, que fou descol·locat en la reenquadernació dels còdexs.

1 *entre vos i vau, el mot vay ratllat* | 4 port : *la r inteliniada* | 22 *hipom* | 23 *la sil·labació permet considerar el vers mètric.*

149 Melcior de Gualbes

Galbes

{f. 165r}

4 Pus me suy mes en l'amorosa questa
per conseguir vera, bon'amistança
de liey en que d'amar mon cor s'asauta,
joyosamen dey far sollempna festa;
qu'altre no viu per los elamens quatre
ne la desir semblar, e no y entenda,
8 car per lieys crex honor e pren smenda,
e don'a tal favor, e pot abatre.

12 No vol ne pot contendre ne debatre
de res ab liey dona que n lo mon sia,
per que m preu mays con ha n me senyoria
e com me pot manassar e fer-m[e] batre;
que ges per ço no mi veyran contendre,
quez ab liey s'es ma voluntatz hunida,
16 si be m vey clar que de ley, de ma vida,
bon mot ne belh semblan no m cal actendre.

20 ¿Qual gentil cor es qui s puxa deffendre
que son sforç en amar liey no meta?
Que n sa bondat e belhesa perffeta
vey que chascus pot de pendir apendre,
e no n say nulhs que n lo punt que l'a vista
soptosamens fin'amors no l reprena,
24 e tot son cors no crech de veure n vena,
si elha l fer ab sos rays de sa vista.

28 En far honors e plasers ez avista
generalmen a tota creatura,
ez ab humil e suzau guardadura
cor e voler de tota res conquista.
No m marvelh si s mostra de sa banda
amors, dan-li de mon cor la fadigua,

{f. 165v}

32 tohlen-me sforç e poder qui li digua
so que de liey haver mon cor demanda.

Ben n'ay'amors, quy m mes en sa comanda,
de ses virtutz donans-me conaxença,
36 e m fech seu tot ses outra covinença
per far e dir ço que vol ne desmanda;
totz le mons veu qu'es flor d'onor mundana
plena d'umil e benigna manera,
e per ço l'am, sol per sa bondat mera,
40 que ges de liey no desir causa vana.

Tornada

En lieys servir cresch e floresch e grana
ma voluntats e cascun jorn s'esmera,
e quant me fal sa vista plasentera
44 en tot mon cors no m sent nulha part sana.

3 s'asauta : *la terminació trenca la rima* | 21 nulhs : milhs.

150 Melcior de Gualbes

Melchior de Gualbes

{f. 166r}

Molt m'es plasens, belha, com senyorega
vostres cors gays, lindes, grossetz, donos,
4 joves, gentils e de torn gracios,
telhats per far a tot lo mon envega.
E si m don Deus part de vostr'amor pura,
non am ne vulh ne desir altre re,
q'un vostr'esguarts ma te vid'e m soste
8 si tot lo n'ay per sort e per ventura.

En vos amar no m rete ne m atura
altres comports ne merces que n sper,
que del vostr'alt e natural voler
12 l'amor que us port viu e pren nuyridura;
ez enaysi visch ples de benenança,
co us am e us tem e us servesch e us tench car,

16 e suy contens que us laus en mon xantar,
qu'aver de vos alrre no n ay fiansa.

Vos valetz tan qu'altra no s'i atança
d'onor, de sen e de gin captenir,
20 e val-ne mays aycels qui us vol servir,
car son renom en moltes parts avança.
Placie-us dons, per vostra cortesia,
que la coral e fin'amor que us port
e lo dir be de vos ab que m deport
24 tot lay on suy, enug en res no us sia.

Belha n mon cor havetz tal senyoria {f. 166v}
que m play trop mays vos, desamatz, amar,
que d'altre ver tot ço que divisar
28 per mon deport en cent anys ne saubria;
e platz-me tan vostra dolça manera
que m'es deports, cofforts e paradis
can pux veser vostra gracios vis
32 e com vos hay fin'amors vertadera.

Les voluntatz de mil homens volguera
que fossen tots de gran e bon'amor,
que n fer-vos pler e servir ez honor
36 ab voler gran totes mil les materia,
vos requerin que m fessetz tal valença
que lo renom que m dona la gen gran,
com vos am ferm, en perdo, ses engan,
40 vostra cor dur prengues en paciença.

Tornada

Proxuvolar, engeny, seny ne sciença,
plorar dels ulhs ne perlar tremolan,
tenir aprop, ab vos no m valen tan
44 que de mos greus mals hagats sovinença.

1 belha : beham | 10 ne : ni+ne *canc* | 21 dons : *la s tacada*.

151 Melcior de Gualbes

Galbes Sparça

{f. 167r}

4
8
Acompanyat d'un amoros desir
qui m ve de vos, belha, per luny que sia,
m'esforç totz jorns membrar e sovenir
de la valor de vostra senyoria;
e com havetz sus totes milhoria
d'onor, de sen e de belhesa gran,
de cor gentil qui ja may no falria
a negun fayt cortes ne ben stan.

{f. 167v}

En blanc.

152 Arnau March

Visio de la Verge Maria feta per
mossen A. March

{f. 168r}

4
8
Levant mos ulhs pres del cel vi star
vuy pel mati la magestat divina,
ez aprop luy fon ayselha regina
d'on Dieu le filhs s'es volgut incarnar,
e d'espirtiz hi vi mot gran maynada
qui en xantan cestes lausors dision,
e puys trestots a la verg'oferion
cascus son chant per orde com stan,
humilian.

Los angels

12
16
E tot primer, genolhs flechs abaxan,
ausi disens l'angelicals natura:
«ffons redicals d'on Dieu a pres factura,
humana carn l'om e Deu asemblan,
mayres de Deu e verges tot ensemble,
d'on nays li filhs de pura sanch e neta,
reperador d'infernal consueta,
ab vostra carn sofferin tals turmens
nos fech contens».

Los apostols

{f. 168v}

20 Apres ausi los apostols disens:
«verges, la fe en vos roman ses dubte
de vostre filhs, cant pres mort ses derrupte,
car de tot be fom trestotz negligens;
24 lum net e clar fos de nos, e coratge,
e guiador en la nostra ignorança,
mayres e cap, enfortimen, balança
on se pausech nostre redempcio
ses lesio».

Los martris

28 «Coltelh talhant, passible visio
marteritzan vostre cors de grieu nafra
ffon quan vesetz, verges, celhs qui ns desnafra
naffrant a ssi, dant-nos salvacio;
32 martris som nos per la carn qui no s nostra,
pudent e vil, en pectats enbolcada,
e vos, molt mes, per vostra carn segrada,
inconperant tot autre de valor,
36 soffris dolor».

Les vergens

«Per castedat, abstinença es amor
vesem a Dieu e som verges nomnades,
no solament de vostras carns purades,
40 vos abstinent, ans de trestot'error;
de tot pectat fos, verges, vos exempta,
cant Dieu vos hac predestinada mayre,
e fey rayso, quant al nostre vigayre,
44 pus dona fo neta qui ns fech morir
a son desir».

Apres ausi, qui m feron stordir, {f. 169r}
moltes grans veus disens: «verges Maria,
48 vos etz de tots lum e capdelh e guia
e plan camí qui ns ha fayt sa venir,
comansamen ab fi ses nulh'offença,
intercessor de natura humana
52 ab vostra filhs veray Dieu, qui ns demana».
E desperech: no n pogui pus vesser
ne mays saber.

Tornada

56 Verges, humils de coratge, de pença,
vos vey tot jorn, tot mes, tota setmana,
tot l'any: tostemps merces a vos demana
le m recaptets, que m'arma pux'aver
joy e plasser.

5 *una h ratllada i corregida en vi* | 9 *humilian : la síl·laba li interliniada* | 41 *vos interliniat* | 46 *stordir : storder*.

153 Arnau March

Mossen Arnau March

{f. 169v}

4 Si m'avetz tolt, amor, del tot lo sen
que n re no puch contradir mon voler,
aman tot jorn, servin e car tener
dona cuy te vostra pretz avinen.
E las!, com sen
lo greu turmen,
8 renovelhan los dans que m faytz pensar,
mon cor qui pren
mals ten soven.
E donchs, amor, ¿com no me'n fayts lunyar?

12 ¿Que val a mi vostre senyoreyar
ne l gran poder que m ditz la gen qu'avetz
sus tots del mon, pus que res no m valetz,
d'on suy en punt que muyre ses tardar?
Ay!, ¿e que us par?,
16 per ben amar
delesch tan fort, ab falta de merce,
que no vey clar
q'un pauch forçar
20 se laix per vos, pus de mi no l sove.

24 E si conosch que s[er]t no la n recre
qu'aya d'auytruy don, n'ay aytal conort
que la dolor qui m adutz a la mort
un pauch de temps a les vetz la soste,

{f. 170r}

m'es tant de be

que l penssamen no m faça tot jorn dir:

«amor, ¿e que

fforçatz a me

28 d'amar a lieys qui no us vol obesir?»

Mas cant yeu pens la beutat que n lieys mir,

sen e valor e l gran pretz que luy tany,

pas mos greus mals e prenc en patz l'afany

32 e la greu mort que me'n dey avenir.

¿Qui u pot ausir

que no li'n vir

los hulhs en plor, cruselmen suspiran,

36 disen: «sentir

me fay eucir

lo penssamen miran d'autruy lo dan?»

O, si lo mon anes ley suplican

{f. 170v}

40 que li plagues pendre'm per servidor,

no say si u fes, pero a gran socor

ho tengra yeu, e no say que m deman,

car a ssemblan

44 un fayt ten gran

no y bestara, mas sola voluntat

que vau sercan;

donch, car l'afan

48 me romendra, si laix ço qu'ay penssat.

Tornada

A, dolç talan,

muyr desiran

vostre merce e la granda beutat,

52 e l ben stan

qui m fay penan

del vostra cors morir ses pietat.

2 puch : *la h interliniada.*

154 Arnau March

4 Novelh pancer m'es vengutz soptamen
 qui m ha punyit d'una ten greu dolor
 cant me recort de tant mal perlador
 com son de pres celha gue vay serven.
 Las, ¿que fare,
 anar-hi e?
 8 Certes no m cal, que n lieys ha tant de be
 que no ls creura,
 hoc, mas si u ffa,
 murray languen, que merce no m haura.

 12 Seny e sauber, ab fermetatz quez ha,
 mi fay star e viure n bon sper,
 que no tem re, vila ne mentider,
 puys ha vertat qui tostemp surera.
 Ay, ay mesqui,
 16 qui m ditz axi.
 Si n ayço pens, be say pres de ma fi.
 Elhas, ¿qu'ay dit?
 Molt he falhit,
 20 no he de cert si l costum no m oblit.

Ço s mon costum que ço qu'es mon despit {f. 171v}
 me fay durar fortuna mays de dret,
 e de plaser visch aysi fort destret,
 24 que per nulh temps no n hagui un complit.
 Donchs, si m te lay,
 de ço qu'yeu ay
 no toch a lieys ne n regordit ja may;
 28 sabent morir,
 cert, la desir:
 no say, per Deu, ans me'n destreny desir.

 32 Aytant desir qu'yeu ne sabes slir
 lo mils d'aço ne qual may ne volrra,
 car si lha vau, dupti que l desplaura,
 per ço com pens qu'a lhey pusques falhir.
 No u pot saber,
 36 a mon parer.
 Si fa, tant son aycelhs mal lausangier
 devinant mal.

40 Dir no m'o cal,
az hon ire, donques, si Deus me sal.

Hire de cert vesser lo seu hostel, {f. 172r}
hon elha stay ricamen ab honor,
e si m ditz re com torn si breu alhor,
44 dir l'e que m muyr de dolor qui m ve tal
com no la vey,
si fort la nvey;
mas si u conex, que dich falç jurar dey
48 per tots los sants.
No fay, qu'anans
dey romanir per tostemps çay dubtans.

Tornada

52 Certes no crey
que duch ne rey
no tema vos preson vostron autr[...]
ez yeu cent tantz,
car suy amans
56 molt mils de totz d'on ne vi[...]

32 volrra : volria+volrra *canc* | 44 dir l'e: dire le.

{f. 172v}

En blanc.

155 Ivany

Mossen Yvany {f. 173r}

En re del mon no prenych joy ne segorn,
tan gran dolor dins mon cor s'es encesa;
y ayço per tant quez ab paucha destresa
4 m'avetz donat lo variable torn,
que sol un jorn
no m volgues may servir la promatença
que l departir lay fonch fayta ntr'abdos,
8 e per ço prey tots los fis amadors

vulhen punir la vostra gran falhença
ab panatença.

12 Ma ges per ço no dubtaretz sentença
qui us rependra de vostres falhissos.
Ffort me desplay com me fiu amoros
de dompna tal, paubre de conaxença
e ben volença,
16 per que no m platz d'uymay vostra pa[...]
ne un momen ab vos no m vi[...]
si be suy certs que no us poria fel[...]
ni mes aymant n'ami tan pau[...]
20 de gran valia.

Tornada

Paubre de fe, si me lengue us d[...]
so que mos cors poria descob[...]
no pensi vos deguessetz en a[...]
per outra vetz empendre [...]
24 qui no ha paria.

17 ne : *sm*; pauch *ratllat i corregit en momen* | 19 ni mes : *sm*.

156 Ivany

Mossen Yvany Sparça

{f. 173v}

4 Eu say un prat hon ha fulhas e flors
pauques e grans ez ab fort belha talha:
si be u mirats conexerets ses falha
com l'a fayt Dieu de virtutz abondos,
e no li fal res qui en lo mon sia,
ans es ten belh que dir no us ho poria,
8 qu'yeu no se hom qui lay posques ecer
que no n donas cors e bens e voler.

Tornada

12 D'on yeu soplich a sa gran senyoria
[...] vulha far tanta de cortesia
[...s]homs me vulha retenir
[...a] no suy ne vulh esper.

157 Jaume Bonet

Cobla tramesa per Jachme Bonet e n Joha[...] {f. 174r}
d'Olivelha e en A. de Muntanyans

4 D'amor me clam e maldich totz sieus faytz
e renech luy qui m fay soffrir tal pena
que de sospirs me fa tots jorns strena,
qu'aver no l play merce de mos mals traytz.
Donchs, ¿que faray, mos belhs amichs, si us valha
Dieu e li san? Vulhatz donar confort
12 a ma dolor, car pres suy de la mort,
ten naffrat suy de l'amorosa stralha
qui tot me tralha.

Resposta d'en Johan d'Olivelha

16 Amor no vol c'om li fassa retraytz,
que n un instan pot far gracia plena;
be seretz ple si us dona per resena
celha per qui havetz tan mals sofff[...]
Donchs, bels amichs, aconcelhar [...] mas confort vos celha qui n ha l[...]
20 e us te lo cor apresonat ten f[...]
que si merce ajuda no us dev[...]
morrets ses falha.

Resposta d'en [-----]

24 Gentils Bonetz, los mals qu'avetz retraytz {f. 174v}
per ben servir no n fassa dol, qu'esmena
haurets de cert si un pauch se reffrena
vostra parlar, car vostres faytz desfayts
en clamar vos. Donchs, si l'ancesa falha
28 d'amor vos art, no us cuytets, qu'a bon port
vos portara e us fara leu stort,

sol soffrescats los colps de la baltalha,
pus no us desmalha.

158 Jaume Bonet

Altre Jach[me] Bonet

Dol me costreny ten fort ab sforç gran
que l cor del cors me vol del tot surtir
e ja no m se devas qual part me vir
4 [...]n marrits suy d'engoxa, d'efan,
[...]ts suy de tolre m penssaments
[...]es del mon la plus valens
[...]or de sa gran senyoria
8 [...]o sus denant li sia.

[...]passi mor al dia
[...]om turment ma persona
[...]ha causa ten bona
12 [...]s que tan bon sia
[...]ques la plus valerosa
[...]mils e graciosa
[...]ses mestria
16 [...]s denant li sia.

Absen me vey d'aycelha qui val tan {f. 175r}
que no es res que sia plus valens,
car Dieu la fech sus [...] mays plasens
20 si que n lo cel li san gran festa n fan;
mas quant me pens en la fort depertença
e com no suy denant la seu presença,
lo cor del cors, cert, partir se volrria,
24 no muyre yeu tro sus denant li sia.

Axi fort l'am que dir no us ho poria,
que l seny ne pert, e no say que mi fassa,
ten sobratz suy d'amor qu'axi m'ebrassa
28 que no pux dir ne far ço que volrria;
mas ges per ço no me'n veyran partir
de son servey, e que n saubes morir,
car luny o prop sieu suy on que jo sia,
32 no muyre yeu tro sus denant li sia.

La dolor gran que 'l cor ten fort me [...]
ffay divisir tot li meu sentimens
e pus que m vey d'elha axi abs[ens]
36 crit ab gran crit la mort que [...]
ayso m fay dir amor qui tost [...]
en amar lieys qu'axi fort me [...]
quez amant muyr e muyrint [...]
40 no muyre yeu tro sus denant [li sia].

31 sie ratllat i corregit en sieu.

159 Francesc de la Via sm

Cobla tramesa per en Ffrancesch de la Via {f. 175v}
a mossen Narcis de Sant Deunis
qui li respos en dues maneres

Pus que d'amar sabets l'art d'aventatge,
me dits le cor una tanço vos mova.
Mossen Narcis, diats m[e] esta nova:
4 ¿d'un ney amors n[e on] fay son statge,
ne de que viu ne per que mortz l'acluca,
ne 'l fis amans quina caus'el destempre?
Si m dats cosselh en ço pauch que us esempre
8 sere pus gays que no 'l senyors de Luca.

Reposta primera de mossen Sant Deunis

Sucesir vulh en lo vostr'eretatge,
seny'en Franceschs, car molt fa bona prova
perque segons esperiensa prova,
12 veray'amors perlant ab ver lengatge
[...] qu'ix pel sol de la nuca
[...]elhs per qui la ploma s tempre
[...] tempre
16 [...]mpratz quant d'els suca
[...] a de mossen [...]s

[...] amors ha tal usatge
[...s mos senhs aprova
[...] car ben si prova
20 [...] quant li fan ultratge
[...] tant la dessuca
[...] ans en destempre
[...] blicar no tempre
24 [...]s dos cors ensemps descluca.

160 Anònim

{ms. 8, f. 1r}

Palays d'onor ples de [...]
e de repos, lum de [...]
sobiras bes [...]
4 ma grieu dolors e glorios confort,
vera salutz de la mia salut,
l'amor que us port no us puix ne us gos jes dir,
d'on cueug de cert per amar-vos morir
8 ans quez hagatz part de mon mal saubut.

Si no m valetz, altre ja no m ajud,
car de vos pren sustancia mon cor,
qui viu per vos e mil vetz lo jorn mor
12 ez altres mil reuiu e pren virtut;
car en lo punt, belha, que us suy denan,
yeu muyr e visch mil vetz en un momen:
muyr com no us dich mon amoros turmen,
16 visch com remir vostre joyos semblan.

Belha naysi crey mey jorn finaran
si no m havetz de me tant de merce,
si conoysetz lo gran voler que us he,
20 que no us aneu per ço de me lunhan;
car sobre me haveu tan de poder
que b un sgart que m fessets dangeros
morria trists, marrits e doloros,
24 desesperatz de vostre ben voler.

[...]
q[...]
qui m fay ab [...]
28 e dir co us am e co us say car tener

{f. 1v}

e benesir aquelh glorios jorn,
belha, que n vos amar tot mon cor mis,
de vos [f]azens mon joyos peradis
32 e de mos mals rich e plasen sogorn.

En vos servir no m veyretz metr'entorn
ni oblidar, belha, res qui us plagues,
e no m sera ten vedats ne deffes
36 que no u vegatz en breu venir a torn,
car ço que fau per vos no m da treball
ans m'es deportz, gaugs e plasers perfets,
ca[...]z unitz s'es dins vos e retretz
40 totz mos volers, belha, que res no m fal.

Tornada

Belha ·b belhs ulhs, plus clara d'un cristal
ses que no us cal far d'affayçar retretz,
celhs qui us ven van disen de grans tretz:
44 de paradis nos semble que devalh.

43 ven : vej+veu *canc.*

162 Gabriel Ferrús

{f. 65r}

Vers tractan de la salutacio angelical
fet per en Gabriel Ferruç ab lo qual
ganya joya

Sancta dels sans excelhens e suprema
e vera carns de Jesuchrist filh vostre,
vos etz sendiers en lo qual se demostra
4 l'auta saluts d'on porten diadema
trestuig li san, car vos sos la mays digna
en tot lo mon, humils, pros e benigna,
e per co us vench de l'auta jerarchia
8 l'angels de patz disens Ave Maria.

Verges, vos etz del humenal linatge
ffis ornemens e pus nauta qu'ells angels,
sobrexcelhins la beutat dels archangels
12 e sobre ls trons aportats l'aventatge;

16 dels dominans la mays forts e pus santa
que ls principats; havets belhesa tanta
que xascus grans de santedat s'estrena,
Verges, en vos, qu'etz de gracia plena.

20 Reyna dels cels, dins vostra cors s'axalça
humanitats pel divinal ministre
Jesus, qui ha fayt sanctoral registre
de vos prenen vera carn, no ges falça,
d'on nexer volch Dieus ez homs per remetre
nostres greus crims e les armes trametre
24 a peradis; per que foch raysos vera
can l'angel dix que l Senyors ab vos era.

28 Vos, dona, fos eternalment prevista {f. 65v}
per vostra filh e sanctamen entesa
pels payres sants patriarchas, e mesa
dins en los senhs proffetals, d'on conquista
tuig crestia salut, car vos etz temples
de Dieu Jesus e d'umilitat eysemples:
32 tota virtut hi bestex ediffici
e per ayço etz beneyta ses vici.

36 Adams, Adams, per ton verinos mordre
no vulhes dir que la fembr'anganabla
t'a dessabut pel cosselh del diable
qui en lo sant frug ha fayt cascu remordre,
mas expandeix que la molt humil fembre
que romp lo cap al Setan, que fay tembre,
40 en la qual saps que purtats grans campega,
t'a delhiurat del dampnat potz d'envege.

44 Mayres de Dieu, vos hostas nostr'angoxa
can de vos pres Jesus humanal pasta
sants purs naxens, Dieu ez hom, qui en l'asta
de l'auta crotz sostench aspra congoxa;
siats membrans, flors de reyal semença,
de nos, masquins, que l Setans qui amb parença
48 de falç serpent nos desceb, mort e fible,
no ns fassa nar al potz d'inffern terribla.

Tornada {f. 66r}

Belhs auriffans, al jorn de la sentença

52 universal sie n vosta presença
contemplan vos ab sant cors impassible
deffendens me del foch inextingible.

17 cels : *la s tacada* | 22 mals *ratllat i corregit en crims* | 24 ab: al | 41 hostas : hostats
amb la t esborrada | 52 me : ma.

163 Gabriel Ferrús

Requesta d'amor tançonada per en
Gabriel Farruç ab la qual ganya joya.

4 Reyna de pretz, dottrina dels saubers,
saubens en be, ignoscenta de mals,
mals expelhins ez abrassants tots bens,
bens de virtuts, virtuosos senyals,
tals
que tots celhs qui lo vostra nom reclama
se vey arditz, cortes, ffranch ez humil,
8 e quant mays celh quis, ences de flama
de vostr'amor, se deu mostrar gentil
en tots sos faytz, per quez a vos servescha
e no parescha.

12 Ffranchs scudiers, vostra parlar vey belh, {f. 66v}
belh amb belhs mots, mas scur me perlats;
parlatz-me clar e no m fassats simbelh,
simbelh ne ffrau no y haia ne baratz.

16 Ffatz
me par tot celh qui fa 'lguna demanda
e no conclou la fi de son deman,
e si stats a la mia comanda
20 ja no veyretz que us fass'algun semban
ne mal ne bo, pus que no us say entendre
ne ges compendre.

24 Si platz a vos, senyora, q'yeu reclam
reclam de patz per la virtut que n naix,
naix us cossirs en me per que m'enflam,
fflam per ardor qui prest m'a pausat quaix
28 baix
qu'ieu no say hom qui sentis de tal cargua

32 que no peris desesperat d'esper,
mas vos qui etz de mos mals fina darga
m'aurets merce, car mos cors la requer
e no tem ges, pus ets tan graciosa
e valarosa.

36 Ffranchs scudiers, lo vostra gran treball {f. 67r}
treball de cor e cors vulh que m'enseny;
ensenh-me prest que vol, si no yeu calh,
calh ses parlar, honestatz me'n destreny.

40 Ffeny
xaschus aymans ques ab granda ffranquesa
vol ben servir ez amar de cor pur.
Ja no m pendretz ab ten granda flaqueza:
pus ferma suy que nulh valhegat mur,
44 y ab tot ayço ma voluntat es ferma,
que ges no merma.

48 O fflors del mon, lesta de les milhors,
millor en seny e millor en virtutz!
Virtuts vos say, dona, d'outes valors,
valors sap tuig, dona, que n vos relhutz
lutz
de gran beutat, quez en vos se presenta,
52 me fay ardir, far requesta d'amor,
sopleyan vos ses pença fraudolents
pendre vulhats me per ffranch servidor,
ffasens de vos a me dolça profferta,
56 si us platz, sperta.

Tornada {f. 67v}

60 Belhs aurifflams, actenets a ma ntenta,
qu'ieu vos offir de far tanta d'onor
ab ferm voler ez ab pensa jausenta,
con li san rey feron al meu Senyor,
y en aycest jorn da me vos fau oferta
ab carta certa.

64 Ffranchs scudiers, si amors me turmenta
be m playre far sos comans ses error:
ffayts adonchs vos quez elha m'o cossenta

68 en vos obrar fayts de granda valor,
ez yeu feray que no sera deserta
vostra sofferta.

1 saubens : saubers | 6-7 qui lo vostre nom reclama *repetit i cancelat* | 61 y en :
yeu.

164 Gabriel Ferrús

Gabriel Ferruç

4 Pus flach sou que nulha stopa,
belhs amichs, si deus me sal,
per que us pux dir a cabal:
totstemp veniu con hom sopa.

8 Pus que m vesetz arresada {f. 68r}
dins mon hostel cascun jorn,
vos, ¿per que us metets en torn
no volen pendre jornada?
Sert, no voletz vent en popa
per traure'n un bon jornal,
per que us pux dir a cabal:
12 tostemp veniu con hom sopa.

16 Vostra belha perlaria
no la preu ges una glan;
abans, senyer, vos coman
als diables tota via.
Car vos rebugats la copa
qui us pot relevar de mal,
per que us puix dir a cabal:
20 tostemp veniu con hom sopa.

Tornada

Si voletz usar la sopa
del fin amoros leyal
no us diray pus a cabal:

24 tostemps veniu con hom sopa.

165 Gabriel Ferrús

Gabriel Ferruç

{f. 68v}

Plant fet per la mort del rey en
Fferrando en persona de la reyna.

4 Us plants crusels ab gemechs dolorosos,
expendins critz per sobresgran tampesta,
rompen ma fas e ls cimbels de ma testa,
torcen les mans, ploran entre ls plorosos,
vuelh començar, arrepan-me la cara
8 ffins de ma sanch veja cobrir la terra
baten-ma'ls pits, car greu dolor m'aferra
per mon senyor, ferits de mort amara.

12 Anch no fon vist dol tan greu com vey ara
dels smarritz dols qui m fay viure marga
(dols tenebros, dols qui tot joy embargua,
dols de complant, dols qui tot ben separa)
quo s aycest dol, complitz de langor dura,
qui m tol lo cen, lo sauber e la vista:
16 planyen viuray, seguin me vida trista,
e tristamen seguiray ma ventura.

20 No velth ne dorm si no 'b grand'amargura,
car no m platz res, mays dolorosa viure;
gaugs e plasers avorresch, e lo riure,
e vest-me sachs e color ney e scura,
pus que y vey morts l'excelhen rey benigne,
ffranch, valaros e cap d'auta samença.
24 No s pot nomnar la sua gran clemença
que 'b gran virtut portave lo just signe.

28 O morts crusels, lo teu bras com me signe
dins lo meu cor dolors inextimables!
O dura morts, be foch spaventables
cell jorn malvat, de pietat indigna,
qu'ieu romanguí sola 'b granda baxesa
del rey al cors, veray corps e bon recgle,

{f. 69r}

32 victorios plus quez autr'en est secgle,
lutz alumnans, garnit d'auta proesa.

Eras pux dir foras suy de gayesa
e de plaser, de companya gaujosa;
36 eras me vey dins la val tenebrosa
de marrimen, de tristor, de scuresa,
que l ray luminos lassa trista, marrida,
qui ab gran virtut sobra me resplandia,
s'enbronosex e m defalh cascun dia
40 si que 'b dol gran contemplare ma vida.

O reys humils, ¿com prest no fa partida
m'arma del cors, pus romanch viduada?
44 O reys humils, be suy desemperada
de vos, qu'erets mon conort e ma guida.
Lo cor me fen e l'espirit s'erranca,
e no cobeig mays en dolors actendre.
Mos bells vestits me prenc ad escuxendre
48 pus me vey donchs sus la fortunal tanca.

Si per nulh temps fuy de coratge francha, {f. 69v}
de mos tresaus abundan a gens mantes,
eras no pux, car mes dolors son tantes
52 que m fay la mortz ab sa crusel palancha,
que l sentiment no trop, ans suy cuberta
de greu treball quy en mon cors se deporta;
li meu sinch seny terrible crit reporta
56 si que 'b dols grans a me, lassa, desperta.

O cavalhiers, vegats com suy deserta,
vegats com visch plena de gran desayre,
vegats com visch trista ses nulh repayre,
60 vegats com visch en treballs ben aperta.
O pietats, ¿on staves perduda
co l princep naut ere n sa mortal pena?
O plants complits, aydats-ma 'b dolor plena,
64 car far se deu pus raysos me'n ajuda!

Ventura greu vuy m'es aparaguda
si durament que m fer de mortal playa
dins lo meu cor, d'on vey que trop s'esmaya
68 e tot mon joy en trist plant se trasmuda.

72 O rey de patz, vas qual partz tir e querre
on trobare te, reyal senyoria,
o rey molt just, tan amarch fon celh dia
que l penssamen mon cor no u pot soferre.

Tornada

{f. 70r}

76 Belhs auriflams, faytz que puxa conquerre
mon senyor naut l'insigna jerarchia
de paradis, on say tostemps se guia
inffinits gaug, que l Satan no y fa guerra.

17 velh ratllat i corregit en vetlh | 30 regne ratllat i corregit en recgle | 55 snch ratllat
i corregit en sinch.

166 Gabriel Ferrús

Tenço moguda per en Gabriel Moger
contra en Gabriel Ferruç stant en
Mallorques per les dones de la dita ciutat.

4 Seny'en Ferruç, vos qui tenits procura
per deffender en Guillem vostr'amich,
ja no m seguits per la drete masura
de mon parlar, ans hi matets destrich

8 si no martir
rebretz a patinades,
car ja perrelhades
son d'aquesta ciutat
dones de gran beutat
per batre-us be e ffort,
12 tro que us tinguen per mort,
cascun'ab lur pati,
donchs guardats-hi.

Gabriel Moger

{f. 70v}

16 Senyer discrets, no u permetra natura
que per nulh fayt que n sabes esser rich
jo m desdigues, car viuria b rancura

e 'b gran smay con hom flach e mandich.
Mas si prenc mal per vertat mantenir
20 e m fan morir,
cert be n seran blasmades
les d'estes encontrades,
car per dir veritat
24 m'auran a mort liurat
d'on sera vist lo tort
per domnes d'aut acort
qui deffendran a mi
28 nuyt e mati.

Gabriel Ferruç

No m provarets, per engan ne factura,
ne per nul art del modern ne antich,
so que perlats ab pença nterqua, dura,
32 e us proveray qu'es ver tot quant vos dich.
¿Ab quals ulls vos podets mirar ne dir
tal defallir
de les dompnas presades,
36 de valor coronades,
qu'an lonch cap difformat
e, lur fas d'onestat,
qu'es torta 'b laig comport?
40 D'on no serets stort
del dan qu'yeu vos dixi,
per sant Merti.

Moger

{f. 71r}

Eras pux dir que parlats ses figura,
44 per que sabiats que fort gaugos n'estich,
car pus havets descubert ses pintura
vostra volers, lexant far larch presich,
be veyrets prest vostra rayso stercir
48 e tost delir,
car les dompnas nomnades
par sien cugulhades
ab lur cap mal pastat
52 e laigmen composat;
per qu'yeu ab gran deport
ho vulh deffendre fort
car may vertat mori

56 no s fara ci.

Fferruç

Dels fayts gentils portats mortal fretura
e dels grossers tenits enserrat pich,
car mantenits contra veritat pura,
60 d'on maraxets que prest hom vos castich
en publich loch que us vegats clar mentir
sens contradir,
car mays afaysonades
64 non say ne ten dotades
de gran jolietat,
que b lur cors gint tellat
tenon de joy la sort
68 e de laus honest port,
e vos com a fadri
condestratz-hi.

Moger

{f. 71v}

Vostra servelh es ple de mal ses cura
72 e de voler folh, e i coratges inich,
que n lo perlar que fets ab oradura
ho demostrats, per que b vos no pratich
pus d'aquest fayt fins que pel Regomir
76 la gent vos mir
per mantes cantonades,
ez ab grans bastonades
corregats la ciutat
80 si com desesperat
que b acordat acort
se vol lançar dins l'ort
desviat de cami
84 con folh mesqui.

7 al ratllat i corregit en a patinades | 58 enserrat : ensarrat+enserrat *canc.*

167 Gabriel Ferrús

Tenço moguda per en Gabriel
Ferruç a n Garau de Massanet

4 Amichs Garaus, en cuy fis prets s'agença,
d'aycests partitz, si us play, vulhats triar,
qual volrets mays, e que m'o diats clar:
bandos ho playts; e ses nulha valença
hagats seguir tostemps de vostra vida,
la nuyt e l jorn, de vostr'argen gastan,
8 car ja saubets com fay viure poxan
lo flori groch qui a cascu nos crida.

Fferruç

{f. 72r}

12 Amichs Ferruç, grans [es] la benvolença
que m demostrats si la say be mirar,
per que no deig lo partit refusar,
ans vos responch segons qu'es ma ntendença.
Dels dos trebalhs hay compresa la mida,
e m platz causir lo pus menor afan;
e vos, amich, pladegats tot un an,
16 qu'yeu anar vulh ab l'espasa fabrida.

Massanet

20 Eras puix dir que l pays de Florença,
en Massanet, si us platz, hirets trompar,
e farets per que us puxats ben guardar;
car bandol es de ten avol semença
que b gran sforç a tot mal vos covida,
d'on say per cert que n soffrets treball gran,
24 ez yeu, tostemps mon gentil playt manan,
viuray joyos ses regard ne ferida.

Ferruç

28 Vostre parlar no s pora far que m vença
si be fort be lo sabets abrivar,
mas natural rayso m fara calhar:
cant l'ausiray no y fare resisença.
Cell qui plet vol, a Deu e sants oblida,
e falssemen va tot jorn sabornan
savis e saigs, e companya d'engan,
32 e falssamen vertat mostra complida.

Massanet

Ab greu dolor hirets far panetença
a Sant Endreu, hon vey mant hom penjar,
36 car si fets mal en lo bandolagar
lay farets, dons, personal residença,
ab le vil corps qui seran vostra guida,
que nuyt e jorn vostra cors guastaran,
40 ez [yeu] hiray per vila solassan
seguin mon playt ses cogitar fetxida.

Ferruç

May a la cort yeu no feray offença,
que justament pux mon cor deffenssar
e, deffenssan, l'adverssari matar,
44 e diran tots: «Be n hage qui 's deffença».
E vostr'onor sera fort scarnida
d'algun arlot quez haura fayt son dan
pel vostra pleyt, e dara-us ab son bran
48 tal que 'l servelh fara del cap pertida.

Massanet

{f. 73r}

A nulhs arlots jes daray audiença
seny'en Garaus, nez en lur folh parlar,
52 car lo ribaut qui ve de trist affar
no porta 'b si natural conexença
de son mal dir; mas celhs qui han sentida
de pur rayso, certes, conexeran
lo meu just plet, e vos bandolegan
56 pardretz lo cors ab dolor inffinida.

Ferruç

Senyer, per Deu, ab frevol continença
respondre us vey al vostre pledegar:
60 alguns bos homs dauriets asemprar
que us ajudas ans que perdats sentença.
Mala sots nats, que l'arm'aurets marrida
pels sagramens falsos que nats tractan
per que la part adverssa pach lo ban,
64 e cort no us tem e 's per vos pesseguida [*sic*].

Massanet

68 Be foch mal punt lo jorn que fes naxença
en aycest mon, si us volets remirar,
que 'b gran reguart vos cove tranuytar
e pendr'ensen, si com fech a n Antença
qui, per armes fort presth li foch bestida
tan desonor, d'on rasabech son dan,
72 que 'b grans assots e 'b trompeta sonan
a rregirons li feren l'estampida.

Ferruç

{f. 73v}

76 De Portugal entro fins en Proença,
e nquer pus luny, si us volets mays lunyar,
es conegut qui sab ver rasonar,
per que me'n calh e deray paciença
al parlar fol que vostra lengu'envida,
per que us requir que juge nem sercan
tal que destriu, justicia servan,
80 nostre gran plet a jornad'elegida.

Massanet

84 Pus que del tot vey ma rayso nfortida
ez ab bon dreig lonch temps vau pladegan,
per jutge vulh, per ço quo 's molt poxan,
Jaymes Ripols, tota favor jaquida.

Fferruç

88 Lo jutge m play de la vostra partida,
mas per adjunt li donare l presan
qui 's fay nomnar d'Olivelha Johan,
car sab e sen valor tota complida.

Massanet

La sentencia qui fo donada sobre
la questio o tenço

{f. 74r}

Pausatz s'es us partitz
denan me, en scritz,

entre dos tensonans
92 qui, amb sentences grans,
han lurs debats stretz.
Cestz es en Massanetz,
per sa part deffendents,
96 ez en Ferruç, agens,
es l'otra, per se part;
e per ço car celhs art
qui es per a lonch temps,
100 vulh-los dar endesemps
sentença juridica
segons huey se pratica
en la nostra edat.
104 Ez adonchs, invocat
le segrat nom de Dieu,
per ço que del juy sieu
bos juys en me devalh,
108 em descarch del treball
que pas dins mon cor frevol,
pus flach que flor de trevol,
pasuruch e mot feble,
112 temen metre del reble
que s met en falç judici,
volens-ne far servici
a Dieu, jutge ses frau,
116 en nom del qual yeu fau
lo proces ordinari,
ses scrit de notari, {f. 74v}
proceesch en ma sentença
120 segons que ma sciència
pauca vol ez ensenya,
per ço que mils s'empenya
xascus a fayts gentils
124 seguins lo gays stils
del veray tensonar,
e que de practicar
no sia ges sadolhs.
128 D'on yeu, Jaymes Ripolhs,
jutges de la tenço,
ab l'onrat companyo
en Johan d'Olivelha,
132 absent per la novelha
vageria que te
de Tarrega, d'on se

136 qu'ez mot fort occupatz,
 sos vots a me donatz
 per luy e son cosselh,
 he fet bon aparelh
 de veure lo proces.
 140 E com Garaus s'es mes
 a son pertit deffendre,
 y age volgut entendre
 en Ferruç quo s' passege
 144 en ço que, per envege, {f. 75r}
 [es]quivar vol e lausa,
 e cascu vey te clausa
 sa questio al puny,
 148 vist encara de luny
 qual se deu elegir
 mays: o bandos seguir
 o playts manar tot jorn,
 152 e vey-los metre entorn
 allegans lurs raysons
 amb allegacions
 qui son assats corteses
 156 ----
 les lurs raysons e vistes
 trop, per ditz de legistes,
 que mays val pladejar.
 160 Mas lo peu carregar
 ma llausen cavalhers,
 trop d'autres mercaders
 qui m' disen lo contrari,
 164 ffan-m'estar ab cor vari.
 Si no, com son fisans
 dels esperiments grans
 que n temps passat n'ay fayt,
 168 con de manar un playt
 say lo procesimen,
 de bandos examen
 trestot quant dir se'n pot;
 172 e per ayço yeu not
 qual se deu squivar. {f. 75v}
 Car en bandos manar
 se causen molts perilhs,
 176 laysants-ne a sos filhs
 quaix perpetual carrech
 e ja may nulh Descarrech

180 o tort se'n pot actendre;
 e si m denhats entendre,
 mostrar-vos-ho he clar:
 bandols vol subjugar

 184 e ja may serets sus
 ffins que l'agats vengada,
 e si es integrada
 no us sera lunh onor,
 188 quez ab un tal traydor,
 fflach, vil, de poch de be,
 hagatz ço quez en re
 no us sera pres en compte,
 192 ans roman tal bescompte
 que per nulh temps haurets.
 Si pladejar volrrets
 per quina cause s vulha,
 196 no vey nulh homs qui s dulha
 de minva quez elh n'age,
 es enqueres que n vage
 casens, no n ha perilh
 200 tan gran com han tot cilh
 qui volo guerregar, {f. 76r}
 car guerregan me par
 que perdrets tots los bens,
 204 ez amichs e parens
 sovin a mort los liure.
 En pladejar deliure
 serets almenys de mort,
 208 e si us hi fan lunch tort,
 lo jutge vos acorda;
 e si res s'i descorda,
 lo jutge ho redressa;
 212 e si y ha malendressa,
 le pladegans qui pert
 pot dire per tot cert
 que no s injuriatz,
 216 com le jutges ha datz
 sos juys com s'a volgut,
 ez en res confondut
 no l'a sos adversaris.
 220 E si vos etz pausans
 que de playt pot surtir
 guerra, d'on destruir

224 se la [*sic*] us a l'altre
 e fermament combatre,
 yeu vos fau tal resposta
 quez en res no s'acosta
 vostra raysos al fayt.
 228 Una causa say a playt,
 ez altre guerres moure:
 platz es que fay commoure {f. 76v}
 los deets imperials,
 232 e vol tenir eguals
 les partz mentre pladegen;
 e tantost que lls garrejan,
 ja de playt no ha nom
 236 lur fayt, ans los dits hom
 bandos, qu'es causa bruta.
 E per ço l'instituta
 ffech diferença granda
 240 en ço que liey comanda,
 disens la magestat
 imperial de grat:
 no solamen armar
 244 d'armes li cove far
 aparelhs magniffichs,
 mas ab tets juridichs
 de les leys s'enoblescha,
 248 per ço que n luy florescha
 virtuos exercici
 pel noble beniffici
 que s seguex de les leys
 252 lay on princeps e reys
 los volon dreyt tenir.
 Donchs pus mantenir
 ha sabut en Ferruç,
 256 amb lo coltell no muç
 de sa ferma peraula, {f. 77r}
 allegans, no per faula,
 mays voler pladejar,
 260 la Santença vulh dar
 gasanyada per si.
 Ez en Massanets, qui
 ha mal dreytz mantengutz,
 264 yeu vulh sia pendutz
 si males obres fa,
 que be li stara.

18 hiretz : *dues lletres cancelades després de hiretz* | 23 playt : *plany* | 48 qu'el :
quelh *amb la h canç* | 194 si : *sa; volrrets : una r interliniada* | 220 pausans : *la*
terminació ans trenca la rima | 223 hipom.